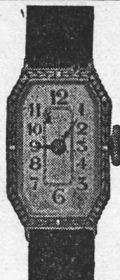
Taksa plaćena u gotovu

Obitelj

BROJ 29-30
1. KOLOVOZA 1938

ŠTO SVAKOGA ZANIMA

Ni otac, ni mati. U komunističkim školama u Rusiji obješeni su natpisi: »Ni roditelji, ni obitelj, ni prijatelji, kad je u opasnosti sovjetska država.« Toga se je držao 14. godišnji učenik Vitalin Abrakane i postavljen je za uzor svoj djeci Rusije, postao je junak i ujedno su ga poslali u Moskvu, gdje ga čeka sjajna budućnost. A šta je on učinio? Tužio je vlastima svojega oca, da je trockist, dakle »neprijatelj« države. Oca su uhvatili i ubili, a sina za to nagradili.

Od ribe — vuna, brašno i majonez. Među mnogim čudesima kemije zanimljivo je i ovo: Neki kemičar pronašao je, da se od riblje bjelančevine može izraditi vuna. To je nešto slično, kao što su Talijani dobili vunu iz sira, samo što riblje bjelančevine ima mnogo više. Dosad se ta tvar upotrebljavala u kemijskoj industriji kod izradbe kože. Osim toga može se riba izraditi tako da se može upotrijebiti kao tijesto za pečenje i kuhanje, pa i majonez.

Zlato u trbuhu guske. Zlatar Pavlov u Plevnu u Bugarskoj došao je jednog dana u kuhinju, gdje je žena čistila guske. Kad je izvadila želudac, našla je u njem crvenkast sloj neke tvari, pokazala ga je mužu i on je, kao zlatar, odmah prepoznao zlatni prah. Poslije toga otkrića potražio je seljaka, od kojega su kupili guske, a kad su doznali, odakle je taj, osnovali su dioničko društvo i iz potoka, po kojemu su nekad plivale guske, danas se vadi zlato.

Lak za nokte i češalj od — filmske vrpce. Posjetioci kina sjetit će se, kako se u kinu često dogodi, da su slike mutne ko u magli ili da se film prekine. To je od toga, što je vrpca prestara. Ona može trajati nešto oko godinu dana. Poslije toga se prodaje kao stara roba i u tvornicama najprije isperu slike, radi srebra, a onda se vrpca, koja je od celuloida, rastvori pomoću Acetona i onda iz te mase prave lak za nokte ili pak češljeve. Tko bi mislio, da će još ove godine mnogi lijepi filmovi, koje smo gledali, postati češljevi ili da će sjati na ženskim noktima?!

ZNATE LI SAVJETOVATI?

PITANJA

36. Svilene čarape. Imam tri odrasle kćeri. Jedan od većih izdataka za njih su svilene čarape. Međutim čarape se brzo kidaju. Dade li se nečim postići, da čarape budu trajnije, da se time nešto prištedi? Sonja

37. Primanje u žensku zanatsku školu. Kćerka mi je svršila četvrti razred građanske škole s vrlo dobrim uspjehom. Može li biti primljena u žensku zanatsku školu? Ima li za to kakvih posebnih uvjeta? Majka

38. Čišćenje ćilima. Imam stan u gradu na prometnom mjestu, gdje ima mnogo prašine. Prisiljena sam često otvarati prozore i prašina mi napada na pokućstvo, a najviše na ćilimove, te sam često puta u neprilici, kako da ih očistim, pogotovo ako se još nakupe kojekakve mrlje. Kako se ćilimovi dadu lako očistiti? Katica

ODGOVORI

28. Na vašu žalost, moram odgovoriti, da se ne može mršaviti tek djelomično nego jednako u svim dijelovima tijela. Valja pripaziti, da, u želji da mršavite u licu, ne naškodite cijelom tjelesnom ustrojstvu. Majčica

29. Stolnjak. Za svagdanju upotrebu u krugu obitelji praktičniji je stolnjak u bojama. Da se bijeli stolnjak duže očuva, dobro je pod svaki tanjur staviti male stolnjake. Domaćica

30. Mrlje na novoj tkanini. Da se očiste mrlje na tkanini, koja još nije prana, treba tkaninu prostrijeti u podrumu ili kojem drugom mračnom i vlažnom prostoru. Nakon nekoliko dana cijela će tkanina poprimiti novi jednaki ton boje. Jelka

Slika na omotu:
KONCERT
Naslikao Gerard Terboch (1617-81), slikar holandske škole

OBITELJ

ILUSTROVANI ČASOPIS
ZA HRVATSKU PORODICU

U ZAGREBU 1. KOLOVOZA 1938.

X. GODIŠTE BROJ 29 i 30

Slika desno: NOVI APOSTOLSKI NUNCIJ MSGR. ETTORE FELICI dočekan na dolasku od svećenstva na beogradskom kolodvoru i pozdravljen od o. Petra Vlašića

PISMO BOLESNE DJEVOJKE

Spjevao Branko Klarić

Mati je naša za čas ostavila sobu,
Mrtvo su se za njom zaklopila vrata.
Sama sam ti, sestro, u živomu grobu
I pišući evo mislim, čemu sva ta

Briga moje majke po cijele dane
Oko ovog jadnog na smrt bolnog tijela.
O, je li zlo, sestro, što molim, da pane
Noć, što skine s duše istančana vela?

Da znaš, draga sestro, kako mjesec plače
Na prozoru našem vrh ružine vaze.
Svaka noć nas tišti tužnije i jače,
Dok povorke nadâ u bezdane slaze.

Priđe mati naša i pogledom svojim
Zagleda u moje ispijene vjeđe.
O, kako se, draga, tog pogleda bojim,
I usnice moje postanu još blijeđe.

Misli mati jadna, da sam možda mrtva,
Kad mi žuto lice mjesečina ljubi.
O, kako je, sestro, gorka ova žrtva,
U svakoj se uri kap života gubi.

Uđe mati opet i zaškrinu vrata,
Ja se trgnem malo iz bolnog polusna.
»Znaš, Ljubice moja, zaveli su brata.«
Zadrhta ko listak njena modra usna.

Eto stoga, sestro, ovo moje pismo.
Pobjego je brat naš, ostale smo tužne
Mati i ja bolna, (o, da žive nismo!).
Sva nas bijeda tare, ni krive, ni dužne.

A tebi je, sestro, lagodno u gradu.
Tamo radost pjeva, amo plaču zvona.
Tamo mlijeko teče u ružinu hladu.
Ovdje tuga pusta u svanuća bôna.

Sve je teško, sestro, a najteže jedno.
Usnuti će mati umorna uza me,
A mrtvo će jutro moje tijelo bijedno
Prekriti sa plaštem od duboke tame.

I sve će to biti, sestro draga, skoro,
Jer kad brata nema, nema nam ni kruha.
O, kako sat noći pomiče se sporo.
(Ni za ukop, sestro, nemam novog ruha.)

Kad vidiš, da stabla u zimu se svlače,
Tad znaj, da je k meni smrt u sobu prišla,
I da mati jedna kćer u noći plače,
Kad u vode već je mjesečina sišla.

Onda, sestro moja, plati misu za me
I smirena srca — bolje tako — reci,
I majke se sjeti u daljini same.
Zbogom, draga sestro, čuvali te sveci!

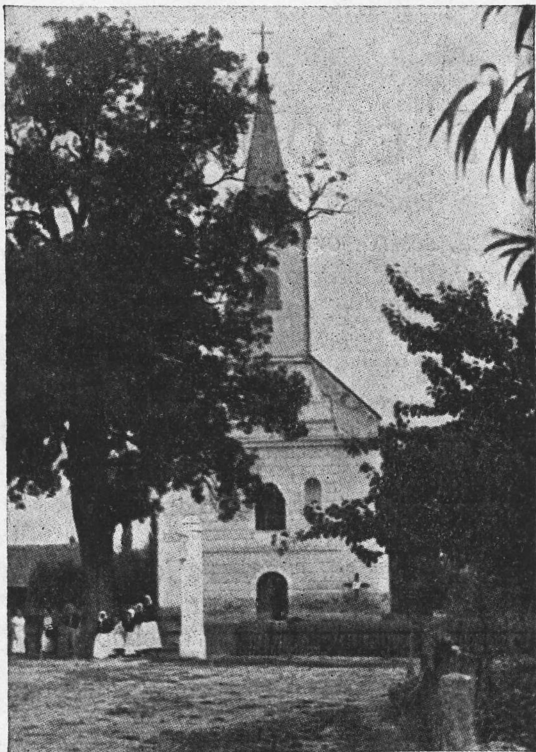
PRVA CRKVA U ČAST JEDNOM HRVATSKOM BLAŽENIKU

K BLAGDANU BL. AUGUSTINA KAŽOTIĆA, ZAGREBAČKOG BISKUPA, 3. KOLOVOZA

Napisao Stjepan Dokušec

Otprilike trideset kilometara na istok od Zagreba nalazi se uz državnu cestu selo Lupoglav. Kada je to selo naseljeno, teško je reći, ali njegov osnutak svakako pada u doba prije početka četrnaestog stoljeća. Drži se dapače, da je već u rimsko doba tu postojalo neke vrste utvrđeno naselje, preko kojega je vodila cesta na istok.

Prve pouzdane vijesti o Lupoglavu nalazimo u popisu župa i kapelanija zagrebačke biskupije od god. 1334. U tom se popisu spominje na

ŽUPNA CRKVA BL. AUGUSTINA KAŽOTIĆA U LUPOGLAVU
Foto A. Freudenreich

teritoriju starog čazmanskog arhiđakonata kao filijala župne crkve Bl. Djevice u Ivaniću kapela sv. Nikole u Lupoglavu.

Narodna nam predaja objašnjava štovanje sv. Nikole tako, da se narod zbog čestih poplava Lonje i Save rado utjecao zagovoru tog sveca. Inače je narodni život tekao bez većih događaja poznatim kmetskim životom.

Kasnija su stoljeća donijela buru s juga i istoka. Provale Turaka prorijedile su stanovništvo mnogih hrvatskih krajeva. I žitelji Lupoglava nijesu bili pošteđeni. Dijelom su poginuli, a dijelom se razbjegli na sve strane. Za tih je provala uništena i kapela sv. Nikole, pa je i Lupoglav bio gotovo sravnjen sa zemljom. Iz toga bez sumnje doba potječe i predaja o gradu na Goričici, za koji se priča, da je bio utočište lupoglavskog stanovništva.

Provale Turaka ipak nijesu uništile narodnu vjeru. Kapela sv. Nikole i opet je podignuta. Sagrađena je od hrastovine. Oko kapele ograđen je »cintor«, u kojem su pokapali mrtvace. Početkom sedamnaestog stoljeća dograđen je toj kapeli i drugi dio — lađa, u kojoj je kovač Petar Zvrhek postavio (1634.) oltar u čast Majke Božje Škapularske. Najstariji zapisnik o kanonskoj vizitaciji u Ivaniću iz god. 1649., koji se čuva u nadbiskupskom arhivu u Zagrebu, opisujući kapelu sv. Nikole u Lupoglavu kaže, da kapela ima tornjić sa zvonom, te na platnu sliku Bl. Dj. Marije, koja je stavljena u rezbarski pozlaćeni okvir.

Kapelica sv. Nikole u Lupoglavu ostala je kao filijala crkve u Ivaniću do god. 1789. Te je godine zagrebački biskup Maksimilijan Vrhovec osnovao novu župu u Lupoglavu sa filijalama Prečec i Tedrovec. Biskup se pobrinuo i za uzdržavanje župnika. Na narod je pao tek neznatan teret. Time je jamačno htio da nagradi žitelje, koji su kao kmetovi radili na njegovu nadarbinskom dobru u Prečecu.

Punih dvadeset i pet godina služila je kapelica sv. Nikole od nužde za župnu crkvu. Napokon je nastojanjem agilnog župnika Ivana Draganca, koji je kao pravi pastir dvadeset osam godina djelovao u Lupoglavu, došlo do gradnje nove crkve. Draganec je također započeo pisati »Spomenicu«, u kojoj su potanko ocrtane prilike, za kojih je nova crkva građena.

On je sam i obavio blagoslov temeljnoga kamena, koji je položen 9. rujna 1815., u vrijeme, kako on kaže, »kad se sklapao mir poslije napoleonskih ratova, za pape Pija VII., a biskupovanja Maksimilijana Vrhovca.«

Nova je crkva — jamačno po želji biskupa Vrhovca, koji je dao materijal za gradnju, a narod vozne i ručne težake, — građena u čast bl. Augustina Kažotića, biskupa zagrebačkog.

Bl. Augustin se rodio u Trogiru oko godine 1260. od oca Nikole Kassioti, latinskog vlastelina, i majke Dragoslave Dragojević, Hrvatice. U sedamnaestoj godini stupi u red sv. Dominika. Bogoslovne je i filozofske nauke svršio u Parizu. Djelovao je kao prior mnogih samostana, a bio je vrstan propovjednik, te je zalazio i u Bosnu među bogumile. Godine 1303. imenova ga papa Benedikt XI. zagrebačkim biskupom. Tu je djelovao do godine 1317., kada je postao biskup u Luceri u južnoj Italiji. Tu je sagradio dominikanski samostan, u kome bi iza smrti god. 1329. pokopan. Blaženim je proglašen od pape Klementa XI. (1700.—1721.)

Za vrijeme svoga biskupovanja u Zagrebu bavio se bl. Augustin i političkim poslovima. Njegovim nastojanjem sastao se hrvatski sabor, na kome je zaključeno, da će Hrvati pomagati Karla Roberta u borbi za Ugarski prijesto. Daleko veća međutim bijaše Blaženikova pastoralna misija. Mnogo je nastojao oko sređenja

crkvenih prilika. Želeći da upozna potrebe naroda obilazio je pješke svoju biskupiju. Po njegovu zagovoru dogodilo se više čudesa. Prvi njegov životopisac zagrebački kanonik Ivan Tomko Mrnavić pripovijeda o lipi u Cerniku, kojoj se lišće upotrebljavalo za lijek, a koju je po predaji zasadio sam Blaženik. Krčelić opet pripovijeda, kako je na zagovor bl. Augustina nastao izvor zvan biskupov zdenac pod orahom, koji je imao najbolju vodu u Zagrebu.

U vezi sa gradnjom crkve bl. Augustina u Lupoglavu donosi nam predaja anegdotu, koja nas podsjeća na dobro poznati motiv iz narodne pjesme »Zidanje Skadra«. Još i danas naime kola u narodu priča, kako je u crkvene temelje lupoglavske crkve uzidana mlada djevojka.

Nova je crkva građena tri godine u veoma teškim prilikama. Radi silnih kiša došao je god. 1815. u jesen čitav kraj pod vodu. Zbog toga je nastala skupoća. Narod se hranio svačim. Slijedeće godine bilo je još gore. Od sigurne smrti spasavalo je narod jedino mnoštvo riba, koje su vode donijele sa sobom. Toliko je riba bilo, kaže predaja, da su ih ljudi hvatali rukama. Osim riba bila je glavna hrana kruh od »batinija«, t. j. kukuruznih klipova, koje su stukli, mljeli i pekli u peći.

Iako su bile teške prilike, za kojih se je crkva gradila, ipak je gradnja brzo napredovala. Gradnjom su upravljali tada poznati zagrebački graditelji, a zidali su je sami Lupoglavci. Lupoglavci su oduvijek kao zidari svuda dobro poznati. Godine 1818. gradnja je sretno dovršena. Na drugu nedjelju adventa obavljen je blagoslov nove crkve. Obavio ga je vicearhiđakon Josip Mihalić, župnik kašinski. Uz pucnjavu mužara, pratnju nekolicine svećenika i sudjelovanje mnoštva naroda preneseno je sveto Otajstvo u novu crkvu.

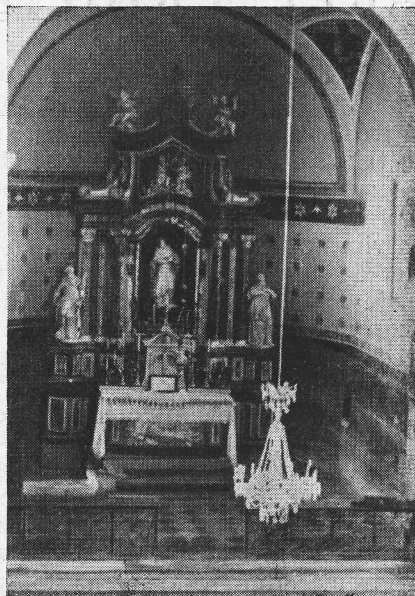
Lupoglavska župna crkva je jedina crkva u Hrvatskoj posvećena bl. Augustinu Kažotiću. Osim glavnog oltara bl. Augustina imala je nova crkva još dva oltara: Sv. Nikole i Majke Božje Škapularske. Tako se tradicija štovanja sv. Nikole i Majke Božje i dalje nastavila.

Kapelica sv. Nikole danas više ne postoji. Sjeća nas na nju tek »Zvonareva vulica« i »Cintarečke sele«. U staro je vrijeme to bilo »Gorne sele«. Lupoglav se naime tada dijelio u gornje, donje i plemenitaško selo, koje zovu i »Predijaluška vulica«.

Oltarnu je sliku bl. Augustina novoj crkvi bez sumnje poklonio sam biskup Vrhovec. Ta je slika stajala u crkvi preko pedeset godina. God. 1876. zamijenila je na poticaj tadanjeg upravitelja župe lupoglavske Ante Molnara staru sliku bl. Augustina nova. Stara slika, jer joj nije nitko znao da procijeni vrijednost, pobacivala se po crkvenom tavanu. Uništena je početkom ovog stoljeća, jer su, kako neki kažu, zvonari njome zatvorili crkveni krov, gdje je propuštao vodu . . .

Novu je sliku izradio Ignac Berger, slikar iz Neutitsheina u Moravskoj, a nabavljena je sakupljenim milodarima. Ta slika prikazuje bl. Augustina u roketi sa štolom i biskupskim križem na prsima. U rukama drži raspelo, a pogled je pun molbe upro u visine, iz kojih ga obasjava zraka nebeskog sjaja. S lijeve strane Blaženikove su o neku građevinu prislonjena biskupska insignija: mitra i palica, a desna nam dočarava staru katedralu, pa ispod nje vrelo, jamačno ono, o kojem pripovijeda Krčelić kao i biskupovu zdencu pod orahom. Na gornjoj strani slike naslikana su još četiri anđelčića, koji divno upotpunjuju zamisao prikaza bl. Augustina.

Nova međutim slika nije dugo ostala na glavnom oltaru. Kad je potres god. 1880. razrušio zagrebačku katedralu, sabrao se odbor hrvatskih odličnika pod predsjedanjem kardinala Josipa Mihalovića, koji je imao zadaću, da se pobrine za izgradnju, uređenje i poljepšanje nove stolne crkve i da u tu svrhu namakne potrebna novčana sredstva. Taj je odbor zaključio, da se uklone iz katedrale neki oltari, koji ne odgovaraju novom planu gotske crkve. Kako je među tim oltarima bio naveden i oltar sv. Jurja i bl. Augustina, uputi tadanji lupoglavski župnik Mijo Milić molbu spomenutom odboru, ne bi li oltar bl. Augustina darovali siromašnoj crkvi lupoglavskoj. Svoju molbu potkrijepio je time, da je u Lupoglavu jedina crkva toga hrvatskog Blaženika. Odbor je molbu povoljno riješio, i tako su g. 1883. u proljeće sami Lupoglavci, kako mi je pokojni djed pričao, dopremili na trideset kola, od kojih su svaka vukla po dva para volova, veliki mramorni oltar iz Zagreba u Lupoglav.

GLAVNI OLTAR U CRKVI U LUPOGLAVU
posvećen bl. Augustinu Kažotiću
Foto Jerolim Malinar

Ivan Kukuljević u svojoj knjižici, koja je izašla 1856. pod naslovom »Prvostolna crkva zagrebačka«, pripovijeda, što je o tom oltaru poznato. On opisujući staru katedralu i njenu ponutricu, dok govori o oltaru sv. Jurja i bl. Au-

gustina, kaže, da se »taj oltar nalazi s lijeva kraj kapele Bl. Dj. Marije i da spada među najljepše u stolnoj crkvi. Ne zna se pravo, kaže on, tko ga je dao načiniti, ali po svjedočanstvu jednoga starog rukopisa misli se, da je načinjen troškom kanonika čuvara Ivana Brašića († 1671.).«

»Krasan mramorni kip bl. Augustina Kažotića na vrhu oltara stavljen je«, kako Krčelić kaže, »god. 1747. Pod tim kipom stoji natpis: B. Augustinus Gazzotus, Episcopus Zagrais. Čitav je oltar načinjen od šarena mramora. Lijepi kipovi, što ga rese, klesani su od bijela mramora. Na podnožju oltara isklesan je (kao reljef) prekrasno u poluuzvišenom djelu sv. Jeronim s Kristom u ruci, a pod njim kardinalski šešir i palica...«

Kip bl. Augustina, koji je u katedrali stajao na vrhu oltara, postavljen je sada kao patron crkve u sredinu na mjesto kipa sv. Jurja, koji je pohranjen u muzeju grada Zagreba.

Slika bl. Augustina, koju je izradio slikar Berger, pošto je crkva dobila novi mramorni oltar, bila je preko četrdeset godina smještena na koru, da služi za leglo paucima. Danas ponovno resi ponutricu romanske crkve lupoglavske.

DAKLE, PRIBLIŽAVATE SE PEDESETOJ

Napisao dr K. Wetizel

Kad vam je blizu pedeseta, opazit ćete, da se glasnici starosti javljaju na mnogo različnih načina. Kad trčite za autom, zadišete se i srce vam se uskuca tako jako, da morate stati. Onomadne na večer bili ste umorni već u polovici večere, a sutradan osjećali ste se neobično klonuli — sasvim nov osjećaj za vas.

Opažate, da ne možete pročitati novine, dok nijeste prije našli očale. Ukratko, došli ste do vrhunca na putu života i sada ste počeli pomalo silaziti. Premda vam organizam još vjerno radi, ipak se već buni protiv pretjeravanja.

Što se događa u tijelu u tom kritičkom razdoblju?

Mogli bismo to označiti kao polagano, ali trajno opadanje, koje zahvaća srce, pluća, oči i uši, probavu i izlučivanje, žile i kosti; to su znakovi prirodnog rastvaranja tkiva. Razvit će se možda zatim poremećenja srca, šećerna bolest i ovapnjenje žila. U tom vijeku dosta je neznatan pad, koji kod mladog čeljadeta izazove samo beznačajnu modricu, i odmah je pukla kost.

Odgovorit ćete: »Pa ne mora biti tako zlo, kao što opisujete. Zašto da se za to žalostim? S napretkom znanosti i raširenjem higijenskoga znanja bila je prosječna duljina života produžena godine 1870. od 37 godina na 57 danas, dakle za dvadeset godinica, a znanost donosi još uvijek novih i novih otkrića.«

To je istina. I mnogima je to izgovor, te kao noj zavuku glavu u pijesak i ne će da vide stvarnost. A stvarnost je to, da ovo razmjerno povišenje prosječnoga života potječe samo odatle, što uspijeva suzbijanje epidemija i sniženje dječjeg pomora. Danas još nijesmo sposobni ograničiti pomor starih ljudi, znamo samo sprečavati preranu smrt bolje nego prije.

Starost se dakle približava naočigled i »mladost ne pride već nazaj«. Život je, kako je dobro netko rekao, šahovska daska, a pravila igre su prirodni zakoni, koji ne praštaju neukosti. Mobilizirajmo dakle sve svoje tjelesne i duševne sile tako, da možemo uspješno odmaknuti dolazak znakova starosti.

Prvo, treba da budemo tjelesno zaposleni. Besposlica, kako priznaju svi, uzrokuje brže starenje nego težak rad. Radite dakle nesamo duševno nego i tjelesno. Vršite redovito i umjereno lake vježbe. U svakoj grani sporta ima dosta ljudi, koji su dobrano premašili sedamdesetu i ne znadu ništa o staračkim bolestima. U Engleskoj, gdje njegovanje sporta na uzduhu pripada u narodne običaje, ima mnogo stogodišnjaka.

Starajte se dobro za kožu. Koža sadržava dva milijuna i više znojnih žlijezda, kojih je zadaća pomagati bubrezima u izlučivanju nepotrebnih tvari. Veoma je važno održavati te kožne žlijezde u funkciji kupanjem i sunčanjem, uvijek dakako umjerenim.

Priroda nije propisala, da jedemo istu vrst hrane čitav život. Od pedesete treba početi smanjivati obrok i jesti laku hranu obilnu vitaminima, svježe voće, zelenje i samo malo mesa. Jednostrana mesna hrana uzrokuje gomilanje neprobavljenih ostatataka, koji škode srcu i živcima.

Umjereno jelo produžuje život. Suvišna hrana, osobito za one, koji ne trebaju zaliha, nije nego nepotrebno tovarenje na tjelesne organe i potkapa zdravlje. Osobito bi gojni ljudi trebali biti umjereni u jelu. Gojnost usporava rad unutarnjih organa i ne daje nikako svjedočanstva o zdravlju, gojni ljudi nikad ne će premašiti rekorde u dugovječnosti.

Drugo, važna je dobra volja. Hoćemo li glasnike starosti motriti s bojaznima, hoćemo li se pretvoriti u mrzovolje, koji truju život sebi i okolini? Hoćemo li se prije vremena predati? Zacijelo ne ćemo! Nijesmo ništa stariji, nego koliko se osjećamo. Volja živjeti čuva mladost. To znači učestvovati oduševljeno u svemu, što pomaže punini života.

Zanimajte se djelotvorno za ljude i za ono, što se događa u svijetu. Budite društveni. Imajte razumijevanja za mlade. Nadahnite se za sve, što je lijepo i uzvišeno. Radujte se tisućama čudesa i krasota prirode. Sačuvajte duševnu svježinu i elastičnost, nemojte se zatvarati pred novim mislima. Jer onaj, kojega se um ukočio u starim uvjerenjima, postaje tjesnogrudan i sebičan i gubi sposobnost da duhovno raste. Onda je zbilja ostario.

SLIČICE S IZLETA DO PROKLJANSKOG JEZERA

Napisao dr Oto Oppitz

I

Dobro se sjećam prvih većih izleta, što smo ih priređivali, dok smo još bili gimnazijalci. Štedili smo gotovo cijele godine, da onda o praznicima uzmognemo putovati. To je bilo veselje. Otac nam je na peronu davao zadnje upute, majka nas je svojom dragom rukom prekrižila, i mi

ŽIVO STABLO
na Bohinjskom jezeru
Foto Stjepan Dokušec

smo odlazili. Mala naša braća ili sestre kod kuće govorili su još dugo poslije toga: »Baco ošo dajeko, dajeko.«

Kadgod ulazim u željeznicu na dulje putovanje, uvijek se toga sjećam. Tako eto i danas.

Zaputili smo se daleko, daleko preko brda i dolina nas dvanaest sveučilišnih slušača zemljopisa i profesor. Među tom dvanaestoricom bile su i dvije časne sestre, naše kolegice. Vlak je zviždao i soptao prolazeći pokraj sela i gradova, kroz doline i tunele, dok konačno nismo stigli u Bohinjsku Bistricu u Sloveniji. Otuda nas je za nekih 20 minuta dovezao autobus do sv. Janeza na Bohinjskom Jezeru. Zaputili smo se uz jezero prema sv. Duhu nastojeći proniknuti postanak jezerske kotline, zaslađujući usput naučna razlaganja slatkim crvenim jagodama, što su pokraj puta dozrijevale.

Oko 3 sata poslije podne zaputili smo se vlakom na Bled. Toliki su majstori pera opisivali Bledsko jezero na sve moguće načine, pa mi se čini skoro nepristojnim, da to i ja pokušam. Sišli smo do jezera, unajmili lađicu i odvezli se do otočića, da pohodimo glasovitu crkvicu. Nije dakako izostalo ni obligatno zvonjenje uz čeznutljive želje kolegica. Draga Gospa čitala je i bez toga naše želje i tumačila ih svom Sinčiću, što ga je držala na krilu...

Naš nas je Haron strpljivo čekao. Pošto nas je Štefek i u lađici »pritisnul na kipec«, lađica se otisnula od obale i dovezla nas do ispod staroga grada. Po lijepoj asfaltiranoj cesti lako smo odmicali prema Lescu, gdje nas je čekao profesor. Iste smo večeri jurili prema Ljubljani ostavivši naše časne sestre u Šent Vidu, a onda drugog dana u Sušak i Obrovac.

II

Ljetno je sunce žarilo vrhunce Velebita, kad smo kasno poslije podne ulazili u Novigradsko more. S visoke prove »Cetine« činilo nam se duboko i modro more tako divno modro prema onim grimiznoljubičastim plamečcima, koji kao da su sa šiljaka Alana svjetlucali prema nebu. Suro, oporo kamenje na obali, koje su stoljeća i stoljeća učinila još oštrijim i grubljim, a između njih u pukotinama po koji grmečak makljena ili po koji suhi busen kovilja, kao da želi još jače dočarati sliku pustih zemalja iz dječijih priča.

U takva ljetna poslijepodneva postaje more divnom modrom kolijevkom, koja nas lako ljulja pričajući nam sad čeznutljive nježne, sad opet krvave i burne priče iz slavne i tužne hrvatske prošlosti. A baš je eto u tom kraju, kojim prolazimo, skoro svaki kamen posvećen slavom davnih vremena. Prolazimo ispred Maslinice i pristajemo uz Novigrad, koji se je zbio pod brežuljkom, a iznad njega se u pozadini vide rascjepkane kose starca Velebita, koji je nekad tu

U BARCI NA BLEDSKOM JEZERU
Foto Stjepan Dokušec

prisluškivao tihe i gorke uzdisaje dviju kraljica: Elizabete i Marije.

Usporenom brzinom ulazi brod u kanjon Zrmanje i lagano plovi uvijajući svoju stazu koritom Zrmanje ostavljajući za sobom srebren trag na zelenkastoj vodi. Iz vode kao da se uzdižu visoke, strme, ogromne i puste stijene. Tek se po koji busenčić smilja vidi na sivom kamenu. Ogromna se kamena točila ruše do obale i stvaraju sliku divlje i teške veličine, koju donekle ublažuju zeleni šaševi uz obalu. S desne nam strane ostaje mala kamena kula, za koju kažu, da je nekoć bila carinarnica bana Ive Karlovića, dok nam se iza jedne okuke ne pokaza Obrovac, a čas kasnije ugledasmo na pristaništu karakterističnu silhuetu arheologa Don Mate Klarića.

Te večeri pričao nam je čestiti župnik obrovački Don Mate sjajnih očiju o Nelepićima, Šubićima, Karlovićima, Vlatkovićima i Hrvatinićima. Pričao je o crkvi sv. Kuzme i Damjana u Ribnici, u kojoj još i danas bliješti sjaj starohrvatske umjetnosti, o crkvi sv. Kate u Novigradu i o starom novigradskom gradu. Pred nama su te večeri projahali na vrancima u brzom kasu mnogi hrvatski kraljevi, velikaši i banovi zveckajući ostrugama i oružjem, dok su plavom pučinom Jadrana napetih jedara plovile lađe Domagoja, Tomislava, Krešimira, Karlovića i Frankopana.

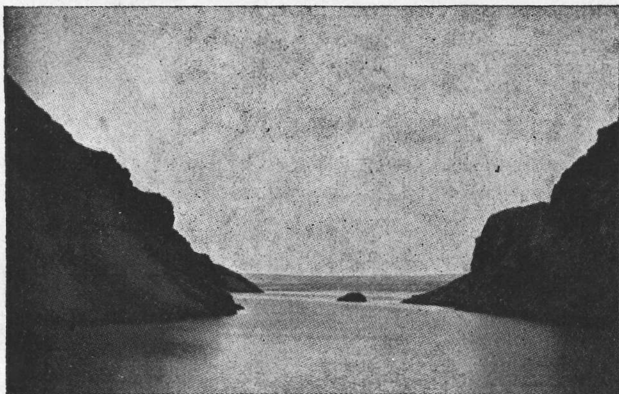
Tiha ljetna noć padala je na stari Obrovac i najkrupnije zvijezde odražavahu se u tamnoj mirnoj površini Zrmanje.

Kasno se oprostismo od Don Mate i pođosmo na počinak. Hiljade i hiljade zričaka zrikalo je u pustom kršu uspavljujući nas svojim monotonim instrumentima.

Sabrah se, da još jednom ponovim tijek našeg izleta: Profesor i desetorica nas studenata obađosmo već Bled, Bohinj i Sušak i evo nas u Obrovcu. Sutra ćemo dobrotom gospodina Gulina na Alan u Velebitu.

III

Lijepom cestom, što se vije u neprekidnim serpentinama najprije uz Zrmanju, a onda uz samu liticu Velebita, jurio je teretni auto noseći

NA IZLAZU ZRMANJE U NOVIGRADSKO MORE
Foto Stjepan Dokušec

nas na Alan. Bili smo svi odviše radoznali, kako će se svršiti taj naš izlet, pa smo šutjeli. Okuka za okukom nestajala je velikom brzinom iza nas. Šutnju je pokojiput prekidao Vlado, kojemu je bilo teško za vrijeme cijele ekskurzije zatvoriti usta. Kad smo već prešli preko sedla i počeli silaziti na drugu stranu Velebita, nekako nam spade težak teret sa srca. Za kratko smo

DOLINA KOD IZVORA ZRMANJE
Foto Stjepan Dokušec

vrijeme bili kod prvih kuća na Alanu. Dok se profesor s Don Matom odmarao, mi smo pošli u šumu.

Kadgod idem gustim i tamnim šumama Plješivice i Velebita, uvijek se sjećam onih lijepih priča iz djetinjstva, pa iza svakog debelog panja očekujem Crvenkapicu s košaricom u ruci ili kakvog zalutaloga kraljevića plavih uvojaka i srebrena pasa. Sunce je udaralo u rascjepkane grede Alana, a na modrom nebu, činilo se, da zastaju oblaci.

U podne smo uz pršut, vino i jagnje zaboravili na nauku i naučna razlaganja posvećujući svu pažnju otvaranju školjki i mirisavu vinu. Pred večer otputismo se nekoliko nas pješke s Alana prema Obrovcu. Sunce još nije bilo zašlo. Stupajući oštrim korakom počesmo se spuštati najprije cestom, a onda niz litice i stijene. Vjetrić nam je prskao u lice miris smilja i majčine dušice. Iza jedne okuke ugledasmo duboko ispod nas Novigradsko more i mala mjesta po njegovim uvalama u večernjem narančasto zlatnom svijetlu. To je pogled, koji se nikad ne zabo-

ravlja. Sjedne strane veličanstvene stijene Velebita, a s druge strane modra površina Novigradskog mora, koja se kroz proziran večernji uzduh bliješti u najdivnijoj modrini što sam je ikad vidio. Bila je već izašla i večernjica, a zrikavci su upravo otpočeli svoju večernju simfoniju, kad nas je auto stigao.

Negdje u daljini čulo se zvonce na ovnu predvodniku, za kojim je umorno išlo nekoliko ovaca. Slika evanđeoskog pastira pojavi nam se na čas u duši, a iza nje ostade osjećaj ljupke smirenosti i tihe nostalgije.

U Obrovcu za večerom upoznasmo i fra Antu Pavlova, župnika iz Kruševa. Sjedio je između profesora i Don Mate u svom franjevačkom habitu smješkajući se blagim zadovoljstvom. Teško je živjeti u tako ljutom kršu, kao što su ravnjaci na Zrmanji, ali otvorena i poštena hrvatska srca Don Mate i fra Ante podnijet će još i više. Bog neka ih blagoslovi!

Tako je prošao i taj dan.

IV

Opet smo na brodu, koji će nas dovesti u Šibenik. Parobrod Neretva siječe valove i plovi između otoka i kopna ostavljajući s lijeve strane daleko u zelenoj uvalici stari Nin, pa obilazeći otok Vir ulazi u zadarski kanal. Mjesto velebitskoga krša obrasle su obale kontinenta i otoka svježim zelenilom, u kojem se mjestimice ističu obrisi sivih maslina. U velikom luku obilazimo Zadar, prolazimo pokraj otočića, na kom se je smjestio između kvrgavih maslina i vitkih cipresa franjevački samostan sv. Pavla, i stižemo u Preko, a odavle između otoka i školjeva dalje prema Šibeniku. S lijeve strane nizala su se mjesta Turanj, Filip Jakov, Biograd na moru i sve tako, dok ne stigosmo u Šibenski zaljev.

Uza svu ljepotu mora i zaljeva i starih palača bio bi Šibenik gradić, u koji bi se stranci jedva svratili na dulje vrijeme, da nema katedrale. Toliko smo je puta vidjeli na različnim fotografijama, te nam je skoro svaki kutić poznat, pa ipak kad stupite u polutamu njezinih svodova, obuhvati vas neka ljupka toplina prošlosti, koja se jasno zrcali na starom raspelu pred apsidom, kao i na crtama lica one stare i čestite dalmatinske žene, što polagano miče usnama gledajući Gospu na oltaru.

Kad smo tog ljetnog jutra unišli u katedralu, da slušamo svetu misu, ostao je još dugo iza toga u našim dušama osjećaj nedjeljne vedrine. Kroz renesansnu rozetu iznad portala prodiralo je prigušeno svijetlo dana i još jače isticalo četiri zlatna plamena svijeća. Sonorni glas svećenika prekidao je pokatkad duboku tišinu. Kod pričesti bijelila se sveta hostija u rukama misnika, pa je izgledalo, kao da lebdi u zraku iznad zlatnog ciborija, dok su koščati ljudi i čedne žene pod crnim koprenama na podnožju oltara ponizno čekali svetu pričest. Tu u toj svečanoj tišini za vrijeme svete mise osjeća ljudsko srce, da su ruke starih majstora gradile ovo remekdjelo u prvom redu i prije svega na slavu Božiju.

Još nam se zbog nečega ova katedrala učinila posebno draga: zbog toga, što je to jedina od sviju hrvatskih katedrala, u kojoj ima oltar posvećen jednom hrvatskom ugodniku Božjem. Desno od ulaza tu je na oltaru Hrvat bl. Nikola Tavelić, Šibenčanin, kojemu je slavu dao Jerusalem pruživši mu paominu grančicu mučeništva. Zašto se i po ostalim hrvatskim katedralama ovako ne časte sveti hrvatski sinovi na oltarima?

Kad smo izašli iz katedrale puhala je dosta jaka bura. Brzo smo se otputili na pristanište, da s malim motornim čamcem krenemo prema Skradinu, a onda preko slapova Krke na Visovac. Za kratko vrijeme jurila je lađica kroz Šibenski zaton prema Prokljanskom jezeru, a valovi na mahove udarali o njezin kljun. Bilo je zaista ugodno ljuljati se na toplom jutarnjem suncu.

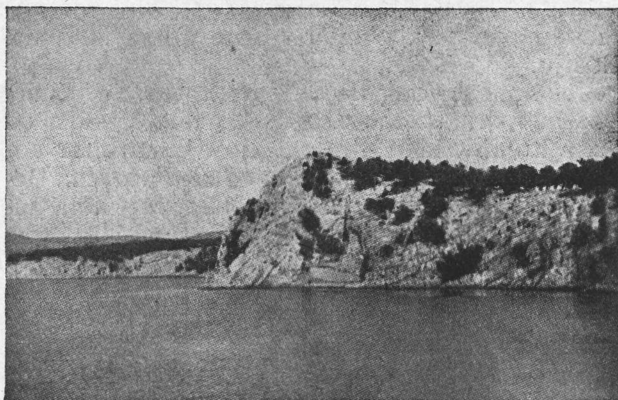

ODMOR NA MALOM ALANU NA VELEBITU
Među izletnicima je Don Mate Klarić, ugledni hrvatski arheolog
Foto Stjepan Dokušec

Kormilar je koji put nekako nepovjerljivo pogledavao prema sjeverozapadnoj strani i nešto mrmljao. Tek smo mogli razabrati, da je spominjao buru na Prokljanskom jezeru. U lađici je bilo veselo. Vlado je udarao po žicama mandoline, a mi smo ostali pjevali nadvikujući udaranje valova. Štefek je sjedio na kljunu lađice s fotografskim aparatom i hvalio se, da ga još ni jedna kapljica nije dohvatila. Ivo je nekako melankolično gledao u svijetao trag, što ga je lađica za sobom ostavljala. Jurili smo prema Prokljanskom jezeru i obijesno smo se predavali ljuljanju mora.

Negdje pred samim jezerom kormilar je usporio brzinu i zamolio nas, da sjednemo na dno čamca, jer ćemo za dvije tri minute u Prokljansko jezero, koje je rijetko kada mirno. Svi smo se povukli i posjedali na dno čamca osim Štefeka, koji je mislio, da je u nekom naročitom prijateljstvu s jezerom.

Jedva što smo unišli u Prokljan, već smo osjetili udarce valova, a malo iza toga počeše nas valovi zalijevati i prati. Bura je zviždala. Lađica se ljuljala na sve strane, a vjetar je donosio sa

NA KANALU SV. NIKOLE KOD ŠIBENIKA
U pećini uklesana kapelica sv. Nikole
Foto Stjepan Dokušec

sobom mirijade najfinijih kapljica i sasipao nam ih u lice. Promatrali smo zabrinuto lice kormilara. Mahao je glavom, nešto je mrmljao, ali se nije moglo razabrati, što je govorio. Poslije jednog većeg vala, koji nas je ponovo smočio, sišao je i štefek pa se uvukao pod provu. Obijesnog je veselja pomalo nestajalo. Bura je udarala i zviždala. Iz daljine su se valjali sve veći i veći valovi. Konačno kad smo već bili mokri kao miševi, okrenuo je kormilar, bojeći se još veće nesreće, lađicu i mi smo se počeli vraćati natrag u Šibenik.

V.

Kad vam se, pošto pređete onu cvjetnu livadicu, na jednom proplanku Plitvičke kose, ukaže zelenkasta ploha Ciginovca, vi zastanete i prepustite svoju dušu tihom draganju svijetla i boja.

Put nam je od Rudopolja do Labudovca prošao u pjesmi i radosti. Tek kad smo stigli na P l i t v i č k a j e z e r a te se zaustavili na Labudovcu, primijetili smo, da je sunce već bilo zašlo. Nakon dobre večere u hotelu san je sam od sebe dolazio na oči.

Drugog dana zaputili smo se na donja jezera. Opet smo prolazili šumom tražeći zgodna mjesta, od kuda ćemo moći najljepše vidjeti jezera i vodopade. Kod Sastavaka trebalo je sići, da odozdo pogledamo slap Plitvice. Ne znam, čemu bih se više divio; da li slikovitoj ljepoti slapova, kroz čije se kapljice provlači sunčano svijetlo u duginim bojama, ili onoj ruci, koja je to sve usjekla u živu liticu. I tako dok nam se s jedne strane pojavljuje u duši osjećaj prolaznosti ovoga svijeta i slave njegove, dotle se s druge strane ponavlja kao neprekidan refren misao vječne aktivnosti Stvoritelja. U takvim časovima ostaju naučna razlaganja pusta i prazna, jer eto im na taj način često u bezazlenoj intimnosti govori Bog ljudskom srcu.

Kasno smo se vratili u hotel. Poslije večere imali smo koncerat. Poznati naš »virtuoz« na mandolini i zviždanju preko lista izvodio je bravurozno uz pratnju harmonike različite »šlagere« i po koju melodiju iz poznatijih opera. Tako se je uz glazbu i pjesmu približila već ponoć kad smo se razišli na počinak.

Sutradan poslije budnice, koju je pod prozorima hotela odsvirao i otpjevao Vlado i pošto smo uredili račune s gazdom, zaputili smo se uz gornja jezera do Labudovca. Preko Kozjaka smo se prebacili lađicom, a onda smo se počeli polagano uspinjati. Jutro je bilo sunčano i toplo. Kod svakog jezera i slapa zastali smo, da se nagledamo duginih boja u rasprskanim kapljicama. Po pregradama, koje su rastavljale jezero od jezera i stvarale vodopade, cvale su mirisave ciklame, a na gdjekojoj strmoj hridi busenčić divljih karamfila, dok su se zvončići digitalisa na vjetriću ljuljali. S malih jezerskih ploha dizala se je fina prozirna maglica vodenih para namirisana humusom i smrekovom smolom. Uz obalu vidjeli su se u vodi raci, kako mirno leže i čekaju plijen. Po koja bi se pastrva praćaknula i u luku bućnula u duboku modrikastu vodu. Sve je drugo bilo tiho i mirno.

Tako smo se pomalo opraštali od jezera idući prema Labudovcu. Bog zna, kad će se tko od nas ovamo opet svratiti.

Kad smo poslije objeda sjeli u autobus, a ovaj nas jureći vozio uz Prošćansko jezero i uz Crnu Rijeku, svima nam je ostajao u duši osjećaj neke tužne čežnje, da se opet ovamo svratimo.

ŠTEDLJIVOST

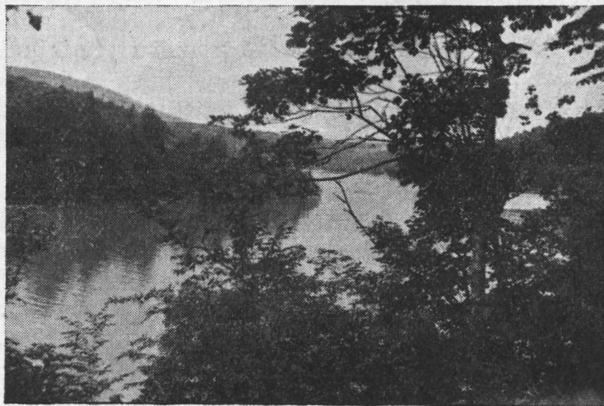
Škot Toma iselio se u Australiju. Nakon deset se godina povratio da posjeti staru domovinu. Na pristaništu ga dočekaše dvojica njegove braće.

Toma se začudi kad ih ugleda: obojica iako su bili prilično mladi, nosili su veliku, punu bradu.

»No, zašto ste obojica pustili tako veliku bradu?«

Jedan od braće srdito mu odvrati:

»Pa ti si onda, kad si se odselio u Australiju, odnesao sa sobom britvu za brijanje!«

MOTIV S KOZJAKA NA PLITVIČKIM JEZERIMA
Foto Stjepan Dokušec

Prevedeni roman „Obitelji“

RUŽE ZELENOG OTOKA

ROMAN IZ IRSKE PROŠLOSTI — NAPISAO SAMUEL LOVER

(Nastavak)

»Nikada ga se nijesam bojao,« Rory će, »a navlastito ne danas, kad sam vidio, da je previše pijan. Da položim ruke na takvoga, protivi se doduše mojemu načelu, ali vidjela si, da je to sam htio.«

»Da, istina je, Rory. Ne predbacuj si ništa, ta bio si posvema miran.«

Kad su došli kući, sjeli su k De Lacyu i Phelimu, koji su već večerali. Za večere pričali su majci, kako je bilo na vašaru. Jer su bili umorni, pošli su domalo na počinak.

One su noći pod udovičinim krovom dobro spavali svi osim Rorya, kojemu uzbuđenje prošloga dana i strah pred narednim danom nijesu dali spavati. Ali uza sve dignuo se rano, premda neotpočinut i vruće glave. Međutim on si je znao pomoći. Otišao je k zdencu i svoju vruću glavu više puta turnuo u hladnu vodu. Onaj dan nikako nije htio svršiti. Kad se je naposljetku ipak spustilo veče, pošao je Rory na sastanak k velikim okruglim nasipima kraj mosta. Te su nasipe u stara vremena napravili po svoj prilici za to, da se voda slijeva u njih, kada rijeka pređe obalu.

Došao je naravski prije Kathleene, jer nije htio, da ga ona čeka. Čekao je neustrpljiv i ispuzao na vrh nasipa, da vidi, dolazi li. Tu je stajao, čekao i nadao se, dok nije stao mjesec izlaziti iznad širokog pojasa oblaka, koji su se srebrno obrubljeni vukli večernjim nebom. Stao je sumnjati, nije li možda Kathleen pristala na sastanak samo za to, da ga se riješi, ili ju je tko odvratio, ili su ga čak obijedili. To bi bilo najteže od svega.

Još je uvijek stajao na nasipu i zurio u daljinu, da uhvati prvu sliku one, koju je tako željno očekivao. Ali nema je ni otkud. Mjesec, sav sjajan i srebrn, uzdignuo se nad oblake. Rory je još uvijek čekao, premda je izgubio posljednju nadu. Sjetio se opasnosti, da je u takvo doba vani; šćućurio se, sakrio u šanac nasipa i ponovo gledao u obalu rijeke.

Kad je već mislio, da je ne će biti i da više nije vrijedno čekati, pričinilo mu se, da vidi obrise lika, koji mu se približuje. Dolazila je sve bliže, sve jasnije je vidio, da je žena. Još trenutak i njegovo je srce osjetilo, da je to Kathleen.

Sav srećan je skočio uvis i potrčao niz nasip. Preskočio je jarak, koji je bio na rubu polja i već je bio kod Kathleene. Pružio joj ruku i pomogao preko ograde. Svijetla mjesečina ih je obasjala. Rory je na Kathleeninom čelu opazio zabrinutost, koju nijesu mogli odagnati ni njegovi topli pozdravi, ni njegova gorljiva zahvala, što je došla, ni sve njegove ljubazne riječi.

»Pođimo u sjenu mosta,« predložio je Rory.

»Ne,« hladno će Kathleen.

»Ali ovdje kraj ceste i na tako svijetloj mjesečini ne možemo ostati, Kathleen.«

»Poći ćemo među nasipe,« rekla je ona i pokročila naprijed. Domalo su bili među šancima u sjeni strme riječne obale.

»Hvala ti, Kathleen, što si držala riječ!« gorljivo je započeo Rory.

»Što hoćeš da kažeš, kaži brzo, Rory, jer ne mogu dugo ostati ovdje,« Kathleen će još uvijek hladno.

»Kaži mi iskreno, Kathleen, zbog čega me optužuješ, i ja ću ti sve razjasniti. Bit ćeš zadovoljna.«

Kathleen je skoro strogo govorila, kad je započela:

»Prije neka tri tjedna bio si jedan dan odsutan od kuće, zar ne?«

»Da,« priznao je Rory.

»Jesi li pošao u grad?«

»Jesam.«

»I bio si u podrumu.«

»Jesam.«

»I to ne u najboljem društvu, Rory?« predbacujući mu primijeti Kauthleen.

»U lošijem nego li mislim, da ću ikada biti,« pošteno je priznao Rory.

»Ti dakle sve to priznaješ?«

»Priznajem sve, što je istinito.«

»Što dakle kažeš glede djevojke, u koju si bio tako zaljubljen?«

»Zaljubljen?« ogorčeno klikne Rory. »Kathleen, na tome svijetu samo je jedna djevojka, koju ljubim i ta si ti. Kunem ti se svijetlom svojih očiju!«

Još nije svršio, kad li je na nasip pred njih pala tamna sjena. I kad su se okrenuli, vidjeli su, kako je na obali iza njih stajao neki lik, obavijen u taman ogrtač.

VESELI ĐACI

Skupina đaka iz dominikanskoga konvikta „Kažotić“ u Zagrebu, koji je kroz 4 godine svog opstanka postigao vrlo lijepe odgojne uspjehe

Kathleen je kriknula, čak i Rory se prestrašio.
»Zar doista samo jednu djevojku?!« progovorila je tajanstvena pojava. »Kathleen, Kathleen, upravo tako je i meni prisizao!«
Kathleen nije mogla govoriti od straha, nego je kao okamenjena stala i zurila u pojavu, koja je stajala na obali kraj njih.
»Tko si?« čvrsto zapita Rory.
Pojava se okrenula, kad ju je Rory pograbio za ogrtač, u koji je bila obavijena, i povukao među nasipe.
»Tko si?« ponovo je zapita Rory i okrene tako, da je vidi pri svijetlu.
»Zar me ne poznaš, Rory O'More«, rekla je neznanka i pri tom zbacila kukuljicu svog ogrtača s glave. Zrake blijede mjesečine padale su na lice djevojčure iz podruma.

XVIII

SAVJETOVANJE O LJUBAVI. — SPLETKA

Kad se je Kathleen vratila s vašara, cijele noći nije mogla stisnuti oka, upravo tako kao ni Rory. Cijelu se je noć premetala i razmišljala, bi li nakon svega, što je čula o Roryu, pošla na sastanak ili ne. Nato se nije mogla odlučiti. Konačno je odlučila, da će majci kazati, kako je i moliti je za savjet. Majka i kćerka uvijek su se ljubile, povjeravale si i dobro se razumjele. U posljednje vrijeme još su se više oslanjale jedna na drugu radi razuzdanog Shana. Nastojale su, da kao slabašnije sjedinjenim silama svladaju njegove napadaje, njegovu tvrdoglavost i otpor.
Onoga jutra iza vašara Regan nije ustao, jer ga je sve boljelo od batina. Ležao je i majka ga liječila biljem. Kathleen se upravo vratila iz njegove sobe, kamo je pošla, da vidi, ne treba li što. Tiho je za sobom zatvorila vrata, jer je mislila, da je zaspao, a on se pričinjao, kao da spava, pa za to na njena ljubazna pitanja nije htio odgovoriti, želeći da je se otrese.
Majka je sjedjela u kuhinji i plela. Blizu nje kraj prozora stajao je kolovrat. Kad se Kathleen vratila iz Reganove sobe, uzela je stolicu i sjela na kolovratu. Stala je presti. Obje su šutjele. Čulo se samo zujanje točkova. Kathleen je zakašljala. Njeni sitni prsti marljivo su sukali nit, u koju su bile uperene njene oči, da se ne bi susrele s majčinim, jer zadubena je bila u svoje misli. »Sad je zgodan trenutak«, rekla je sama sebi, »da govoriš s majkom i otkriješ joj srce.« Još je jedan ili dvaput zakašljala, a zatim je poluglasno progovorila: »Majko!«
Kad ljudi hoće da govore o tugaljivim stvarima, osobito o pitanjima srca, imade u njihovu glasu nešto takvo, da već znadeš, o čemu će govoriti, još prije nego izlanu riječ.
Kathleenina je majka bila poput svih majki iskusna u takvim stvarima. Zato je već znala, o čemu se radi, kad je Kathleen prozborila riječ »majko«.
»No, djevojčice,« majka će glasom, koji je milovao srce, nekako onako, kao kad ptica pijuče svom mladunčetu, kad ga prvi put izvede iz sigurnoga gnijezda.
»Nešto bih ti rado kazala,« nastavi Kathleen igrajući se kao u zabuni okrajkom haljine.
»No, draga, nadam se, da je nešto takvo, što ću rado čuti.«
»Bojim se, te ćeš misliti, da sam luda,« Kathleen će krišom pogledajući majku i oborivši oči.
»Ne ću!«
Opet muk. I ponovo se čulo samo zujanje kolovrata. Sad je majka uvidjela, da će biti najbolje, ako ona probije led. Zato je, što je mekanije mogla, rekla:
»Možda je s tobom govorio kakav mladić.«
»Da, majko,« priznala je Kathleen slabašnim glasom i pocrvenila do ušiju. Međutim je točak tako vrtjela, da je kolovrat škripio i da se prekinula nit. Dok je Kathleen vezivala pretrganu nit, tražila je majka nit razgovora.
»No, draga, to je dobro; to je naravno i svaka od nas čeka na to, ako je Božja volja. Ali kaži mi, koji je taj mladić, draga Kathleen?«
Kathleen je dva ili triput uzdahnula, a zatim ponovo pocrvenila i rekla:
»Rory O'More, majko.«
»Ti si dakle ono srećno djevojče! Blago tebi, dijete, što te je izabrao najbolji u zemlji!«
»Da, to sam već sama mislila, ali...«
»Što ali, draga?«
»Shan, ta znaš, majko...«
»Da, znadem, draga,« i majka se zamislila i duboko uzdahnula. Potrajalo je nekoliko vremena, dok je opet mogla govoriti. Međutim si je pregačom obrisala suzu.
»Ako Shan nije mogao dobiti Mary O'More, zašto ne bi ti mogla Rorya?«
»Ali Shan je proti tomu, majko!«
»Otkuda to znadeš, draga?«
»Sluti, da ga možda volim.«
»Možda? Voliš li ga doista, Kathleen?«
»Vidiš, majko, ispričao mi je o njemu stvari, i ako je sve to istina, nije Rory tako dobar, kako sam mislila.«
»Kako to misliš, draga?«
Kathleen je stala majci pričati, što joj je sve Regan rekao o Roryu i što je čula o Roryevim pustolovinama u podrumu, kako ga je susrela na vašaru, da ništa nije htio priznati i da ju je molio, neka se sastanu, da joj sve razjasni.
»Molio me za večeras kod nasipa kraj mosta...«
»Psst,« šapnula je majka i pokazala na Reganovu sobu, »on je budan.«
I zaista bio je budan te čuo sav razgovor između majke i sestre. Da bolje čuje, dignuo se u krevetu. To je čula majka. Kathleen je međutim bila tako zadubljena u svoju stvar, te je posve zaboravila, da je brat u susjednoj sobi.
Regan je pozvao majku. Kad je unišla u njegovu sobu, rekao je, da ga je san dovoljno okrijepio i da će ustati.
»Bilo bi ipak bolje, kad bi danas ostao u krevetu, Shane.«
»Ne, ne, krevet me ubija. To nije za muškarca, na svježem zraku bit će mi bolje.«

»Pa ipak ne ćeš poći napolje, Shane, i to još s takvim licem!«

»Kome se moje lice ne dopada, neka me ne gleda.«

Usprkos majčinih molbi odjenuo se i otišao od kuće.

»Kuda to ide Shan?« zapita Kathleen.

»To Bog zna,« zamišljeno odgovori majka. »Nikad nije rado kod kuće, neka mu Bog pomogne!«

»No, majko, što misliš, da pođem večeras k nasipima ili ne?«

»Da, mislim, da je uza sve to bolje poći, draga. Ne vjerujem, da je Rory tako loš.«

»I meni srce veli, da nije loš.«

»Zato će, draga, biti dobro, da čuješ, što će ti reći.«

»Misliš dakle, da pođem?«

»Da, drago dijete, pođi. A da zli jezici ne uzmognu o tebi loše govoriti, poći ću ja.«

Kathleen je neko vrijeme oklijevala, a zatim je rekla:

»Možda će Rory biti u neprilici, kada te bude vidio, majko.«

»Zacijelo, draga, ta ja ni ne ću poći s tobom do nasipa. Ostat ću malo otrag, da me ne bude mogao vidjeti, ali bit ću dovoljno blizu, da nitko ne bude mogao o tebi kazati ružne riječi. Tko zna, što sve ljudi mogu da izmisle.«

Tako su se dogovorile i čekale večer.

Međutim Regan nije mirovao. Iz razgovora između Kathleeene i majke je doznao, da majka podupire Kathleenino zanimanje za Rorya, što ga je silno ljutilo. Doznao je i za sastanak. Zato je odlučio, da mora pod svaku cijenu spriječiti povoljan uspjeh sastanka. I u svojoj je glavi zaključio, kako će se to dogoditi. Ona gospođica, koja se u podrumu nametala Roryu i koju je Rory odbio, nije mu bila strana. Znao je, da mrzi Rorya za to, jer ju je odbio.

Regan je dakle otišao od kuće, da govori s onom nesrećnom ženom. Znao je, gdje će je naći, a i to, da je spremna pomoći mu i ispuniti njegovu želju samo, da se Roryu osveti. Raspršit će mu sve njegove nade na djevojku time, da ga optuži radi izdaje i himbe.

Vila iz podruma odmah je učinila Reganu po volji, otišla je naveče na sastanak i izvršila njegov pakleni nacrt.

XIX
I SELJAČKE MAJKE NASTOJE, DA UDADU SVOJE KĆERI

Kad je Kathleen u mjesečini ugledala pristalo lice one žene, koju su joj pokazali na vašaru, dok je stajala na pozornici, odmah ju je prepoznala. Njeno je lice bilo naime takvo, da ga nijesi mogao zaboraviti, ako si ga samo jadamput vidio. Kathleen je došla na nasipe, da joj Rory rasprši sumnje. Mjesto toga joj ih je ovo, što je vidjela, još povećalo i skoro uzelo svaku vjeru u njega. Sve to je za nju bilo previše. Zgrozila se, prigušeno kriknula i srušila.

»Gledajte, što ste učinili,« povikao je Rory i nagnuo se nad onesviještenom djevojkom. Dignuo ju je i držao u svojim rukama. Obratio se nametnici, koja mu je nanijela toliko zla i predbacujući upitao je: »Što sam vam učinio nažao, da sam to zaslužio?«

»Učinio?« zarežala je ona i oči joj zasjale mržnjom. »Učinio?« ponovo će. »Ono, što žena nikad ne zaboravlja, nikad ne oprašta. Zato ću se osvetiti. Da, osvetit ću ti se! To je dakle ono nedužno djevojče! I zaista, veoma je nedužno, kad se sastaje s muškarcem kraj lijepe mjesečine! Kako je to nedužno!«

»Jezik se osušio svakomu onomu, koji se ufa o njoj kazati uvredljivu riječ! Otiđi, vraže! Tlo, na koje stupiš, oskvrnuto je! Otiđi!«

JAPANSKE DJEVOJKE NA RADU U ŽENSKIM RADNIM LOGORIMA
Taj rad je obvezatan sa sve japanske djevojke

Zgrozila se na riječi mladoga čovjeka. Popela se na vrh brijega, ali prije nego je nestala, protegnula je ruku i doviknula Roryu glasom, kao da dolazi iz pakla:

»U slast vam bila večeras vaša nedužna djevojka, mr. O'More, jer zadnji put je vidite! Mislite, da je imate, ali vaša ne će biti nikada! Uz cijenu moje duše osvetit ću vam se! Ha, ha!... Sjetite se mojih riječi... vaša ne će biti nikada! Nikada! Ha, ha, ha!« I grohotom, u kojem se miješalo režanje luđaka i tulež hijene, odmaglila je niz brijeg i ostavila Rorya u grozi.

Kathleenina majka, koja je stajala u sjeni mosta, vidjela je svoju kćerku i Rorya, kako idu po nasipu. A kad je nakon nekog vremena još i treća osoba pošla na onu stranu, zastao joj dah.

Napeto je motrila, što će se dogoditi. Nije dugo potrajalo i vidjela je onu pojavu, kako

Roman se nastavlja na str. 420.

SKLADNO SPOJENA UMJETNOST SA ŽIVOTOM

U POHODIMA KOD KIPARA JURJA ŠKARPE

Juraj Škarpa: ISUS
Fragmenat s velikog relijefa Presvetog Trojstva u crkvi kartuzijanaca u Pleterju

Simpatična pojava mnogih najjačih hrvatskih umjetnika, koja jasno govori o njihovu talentu, jest baš njihov zanimljiv uspon u razvoju umjetničke karijere. Rođeni na selu ili manjem mjestu, siromašni, daleko od mogućnosti da se školuju — oni su u pravom smislu riječi otkriveni. Dosta je spomenuti danas naslavnije hrvatsko umjetničko ime — Meštrovića, pa Kerdića. Slično je i s Jurjom Škarpom.

Taj umjetnik je do svoje 28. godine bio kod kuće u Starome gradu na Hvaru, bez mogućnosti da razvija i usavršava svoje umjetničke sposobnosti. Sve to nije uspavalo njegov talenat i želju za izobrazbom, koji su u danom času došli do izražaja. »Otkriven« i potpomognut ide 2 godine u Split na Obrtnu školu, zatim u Beč, gdje je kao učenik osobitih sposobnosti primljen i vođen od priznatih profesora umjetnika, da se iza rata vrati u Zagreb, apsolvira na Umjetničkoj Akademiji kod prof. Frangeša te je odmah iza toga priredio prvu izložbu svojih radova, koji su u umjetničkom svijetu značili pravo otkriće i posvjedočili o jakim umjetničkim kvalitetama, koje se kriju u umjetniku.

Promatram s našim glavnim urednikom umjetnikove radove, koji su poredani naokolo u maloj sobi, gdje je sakupljeno dosta umjetnikovih radova, djela iz raznih razdoblja njegova umjetničkog razvitka. Imam dojam da gledam prekrasne ilustracije duboko osjećane lirske zbirke s momentima jasno izražene jačine. Gledam sadržaje bez obzira na stepen uspjelosti djela: čežnja, ljubav, strah, očaj, majčina ljubav, majčina skrb, žena, dijete, umjetnikova majka, Madone, Pietà, divno raspelo, u kojem je u jednom času izražen neizreciv bol u predsmrtnom trzaju, zatim drugo raspelo s klonulim već mrtvim Tijelom. U drugom odjeljenju su model i detalji velikog relijefa Presvetog Trojstva, koji se nalazi u crkvi u Pleterju, i od kojega donosimo tri reprodukcije. Tu je mnoštvo raznih studija, relijefa i kipova te vrlo uspjeli relijefni poliptih »Čovječja ljubav«.

Na prvi pogled iskaču među ostalim radovima djela s prve umjetnikove zložbe: borac, napadač, a čini se, i sv. Jeronim te druga djela. Nesumnjivo jak talenat, ali ne izmiče oku ni neka forsiranost u izražaju i očit utjecaj nekih uzora. U daljnjim se radovima vide stupnjevi umjetnikova razvoja, gdje prevladava umjetnikov originalni osjećaj, profinjen, dotjeran do visokog stepena. Jer umjetnik je prvotno lirik u sadržaju i izražaju te se u razvoju i vratio osjećaju i tom dao najjače i najuspjelije forme u svojim djelima. To je zbirka duboko proživljenih emocija.

Držim, da je baš tu uzrok, zašto se njegova djela već na prvi pogled sviđaju, a kod duljeg promatranja ne gube ništa od svoje estetske ljepote. Tu nema pretjeranosti i nategnutosti oblika, koja čestoput čini djela i najvećih umjetnika stranim gledaocu. Škarpina su djela uza svu svoju estetsku ljepotu zadržala umjerene forme i sadržaj im je odmah očit. Ne može mu se poreći originalnost i život, a ipak se u svojim djelima čuva moderne vratolomne bravuroznosti i deformiranosti. Nije se priklonio posve ni jednoj modernoj školi, ni njenim ekstremnostima, niti je eklektik, već je izgradio svoj lični umjetnički izraz. Pred njegovim divnim Raspelom, koje u približavanju modernim smjerovima možda predstavlja najdalju granicu kod njega, može se i priprostiji vjernik moliti.

Umjetnik ne taji, da ga je u stvaranju umjetničkih djela prvotno vodio osjećaj. Zar to i nije glavno? Pa i u prikazivanju naoko indiferentnih sadržaja? Primijenivši Ballyeva stilistička načela i na plastiku, pogotovo na ovu, koju imam pred očima, zar se ne uočava, da su naoko osjećajno neutralna djela samo stepen u razvitku osjećaja?

Prolazeći prostorijama malog, skromnog ali ukusnog doma pruža se očima sve, gdje je umjetnik dao pečat svog umjetničkog ukusa, originalnosti i radinosti.

»Ako oduzmete četiri gola zida, krov i betonirane dijelove, sve sam ostalo svojim rukama načinio.«

Tu je prekrasni namještaj stana, koji je umjetnik sam izradio. Pa onda voćnjak, cvijeće, koje je ukrasilo ovaj mali dom umjetnosti.

Sjedimo na terasi. Pred nama je od njega izrađen servis. Sve izrezbareno u hrvatskim narod-

nim motivima. Upada u oči zdjela za voće i pribor iz ebanovine.

Naš glavni urednik je oduševljen: »Sad vidim, kako se umjetnost dade spojiti sa životom!«

A umjetnik ohrabren iznosi knjigu, u kojoj se nalaze njegovi pronalasci — sve od sitnijih, za obiteljsku upotrebu, kojima je u početku svog obiteljskog života nastojao u oskudici doskočiti potrebi, pa do onih, koje upotrebljava, da pojednostavi svoj rad.

»Vidite, ovim sam izumljenim aparatom uštedio dva mjeseca rada na jednom samo djelu, osim druge uštede, što bi mi bez toga aparata trebala kod rada pomagati neprekidno dva čovjeka. Ja sve sam radim.«

Dr Andrić je još više oduševljen pa upotrebljava zgodu, da umjetnika zagrije, da izradi i kip bl. Nikole Tavelića te nabacuje pitanje, kako bi se takvi kipovi za naše crkve mogli što jeftinije izrađivati.

Vidio sam lijepih boravišta, koja su umjetnici sebi udesili, ali tako lijepog, koje bi umjetnikova ruka sebi uredila, nisam. Držao sam, da pravi umjetnici skoro uvijek moraju biti bohemi, a tu sam se o sasvim protivnom uvjerio. Ta tu je toliko umjetničke ljubavi uneseno u svaki kutić doma i obiteljske zajednice.

Tu se može i raditi. Mjesto za ozbiljan rad i za refleksije, koje su tako česte kod Škarpe. »Mi bi nešto napisali o vašim radovima u našoj »Obitelji«. Gdje sve ima vaših djela?«

»Pa možete spomenuti više relijefa na Mirogoju, u zagrebačkoj crkvi sv. Marije, Pleterju,

Juraj Škarpa: MADONA
Fragmenat relijefa iz drveta u crkvi u Pleterju. Dužina relijefa 6 m, a širina $2^1/_2$ metra

Juraj Škarpa: BOG OTAC
Fragmenat s velikog relijefa Presvetog Trojstva u kartuzijanskoj crkvi u Pleterju

Beču i ...« zastao je umjetnik, ne htijući dalje, kao da mu je žao, što je i to spomenuo: »Ja sam skroman čovjek, koji ne pravim sebi sam reklamu.« I zbilja njegova djela dostatna su da o njemu govore.

Ostavili smo čovjeka u mirnom umjetničkom domu, čovjeka, koji znade voljeti i cijeniti, što je sve načinio kao plod ustrajnog životnog i umjetničkog rada. *K. MOSKATELO*

KRALJ MEĐU ĐACIMA

Eduard VII., engleski kralj, prolazeći kroz jedno selo, svratio je u osnovnu školu. Poslije nekoliko običnih pitanja upita jednog od najbistrijih:

»Recite mi imena nekoliko naših najvećih kraljeva i kraljica i uopće velikana!«

»Kralj Alfred i kraljica Viktorija,« viknuše gotovo u jedan glas svi đaci. Učitelj krišom sapnu jednome učeniku. Ovaj se diže i reče:

»Kralj Eduard VII.«

Kralj se stade smijati.

»A kakvo je to veliko djelo učinio Eduard VII.?«

Dijete spusti glavu i promuca:

»Ne znam, Vaše Veličanstvo.«

Tada se kralj glasno nasmija i reče:

»Nemoj se uznemirivati, dijete moje, ni ja ne znam.«

Nastavak romana sa str. 417.

trči natrag po nasipu upravo prema njoj. Majka se brzo sakrila za šikarje, da je pojava, koja je brzala mimo, ne opazi. Najednom su se koraci zaustavili nedaleko nje. I čula je, kako je dubok, čist glas izgovorio »Shan«. Malo zatim još jednom »Shan Dhu.«

»Ovdje sam,« odgovori drugi.

Kad je čula zvati ime svog sina, postala je još pozornija. Kad je drugi glas odgovorio, bila je uvjerena, da je to njen sin Shan.

Oprezno je virila iza šikarja i vidjela, kako muški lik izlazi iz sjene mosta: bio je Shan Regan. Čekao je ženu, koja je dojurila s brijega.

»No?« upita Regan.

»Izvršila sam,« odgovorila je kratko.

»Što je kazao?«

»Oboje je udarilo kao grom iz vedra neba.«

»Jesi li joj također dokazala, da je ženskar i varalica?«

»Mislim, da jesam! Zar nijesi čuo njen krik?«

»Ne.«

»Da, kazala sam joj, da je meni obećao prije nego njoj. Srušila se.«

»Tako. To će biti dovoljno zasada,« zlobno je primijetio Regan tarući si ruke. »A sad, kad smo izvršili, možemo poći. Ne treba, da nas vide.« I odjurili su.

Kathleenina je majka još neko vrijeme pričekala u svom skrovištu, da je Regan i njegova zabačena drugarica ne vide. Ono, što je čula, bilo je dovoljno. Znala je, da su tu umiješani prsti njezina sina i da je ovu ženu najmio samo za to, da uništi sreću njezina djeteta.

Kad je majka mislila, da može bez opasnosti izaći iz zasjede, požurila se gore po nasipu, jer se bojala za svoju kćerku. Ta čula je iz ustiju djevojčure, da je pala u nesvijest.

Kad je prispjela među nasipe, čula je, kako se Rory mučio i Kathleeni prisizao, da nije istinito ono, zbog čega ga optužuju. Prije nego je prispjela majka, pošlo je Roryu za rukom, da je privede k svijesti time, što je s trave zahvatio u šaku nekoliko rose i njome poškropio Katleenino lice.

»Oh, zašto si me doveo ovamo?« predbacila mu Kathleen prestrašeno otvarajući oči.

»Da se pred tobom operem od klevete!« reče Rory.

»Da se opereš! Oh, Rory, ta strašna žena!«

»Tako mi svega, što mi je sveto, Kathleen, ne znam o njoj ništa.«

»Oh, smijem li ti vjerovati nakon svega toga, što sam čula i vidjela, Rory? Smijem li ti vjerovati?«

»Kathleen, tako mi moga spasenja, nedužan sam.«

»Oh, kad bih ti mogla vjerovati! Oh, kad bih mogla!« jecala je.

»Vjeruj, draga, vjeruj!« javila se majka, koja im je prišla.

Kathleen se opet prestrašila. A kad je prepoznala majku, bacila joj se na grudi.

»Oh, majko, majko, mila moja majko, ti si mi vjerna, ti me nikad ne ćeš prevariti.«

»Ali ni ja,« požurio se Rory; »ovdje je tvoja majka, koja će ti svjedočiti o mojoj nevinosti. Zar ne čuješ, što kaže?«

»Što, što?« smušeno će Kathleen.

»Umiri se, draga,« majka će joj, »ne vjeruj, što si čula o Roryu. To nije istina... Uvjerena sam, da nije istina.«

»Neka Bog kazni lažljivku!« kliknuo je Rory, koji se opet ojunačio.

»A ona žena...« Kathleen će bojažljivo obazirući se naokolo. »Gdje je?«

»Otišla je, draga, ne boj se ništa,« odgovori majka mekanim glasom. I Rory je pitao: »Kamo?«

»Rory,« ozbiljno će Kathleenina majka: »Znadem, da ljubiš moje dijete i da si joj vjeran.«

»Neka se ne spasim, ako nijesam!« gorljivo kliknu Rory.

Majka je uzela njihove ruke i spojila govoreći: »Uzmi je, Rory, dajem ti je od sveg srca i blagoslivam vas!«

Rory je nježno obujmio uplakano djevojče i poljubio. Ona se nije branila. Bio je najsrećniji momak u čitavoj Irskoj.

Kako su se sve teškoće okrenule u njegovu korist, za to nije pitao. Bio je veseo, što je opet sve dobro. Nakon što je otpratio Kathleen i njenu majku skoro do njihove kuće, vratio se kući srećniji nego prije, kad je polazio od kuće.

XX

RORY KAO KAMENAR

Nad grobom ljekarnika, starog Sweenya dizao se nadgrobni spomenik s natpisom »Moli za dušu Denisa Sweenya«. Spomenik je stajao tik staze, koja je vodila u crkvu. Sa svojim katoličkim natpisom ubadao je svake nedjelje u oči njegovog sina, odvjetnika, koji je prestupio na protestantizam, kad je polazio k službi Božjoj. Sina nije očev grob, koji je svjedočio o njegovoj pređašnjoj vjeri, nimalo smetao, ali odvjetnik nije htio, da dokaz njegovog otpadništva od katoličke crkve ostane ondje, gdje ga drugi ljudi mogu gledati, kad im se prohtije. Zato je upitao Rorya, ne bi li se ta tegotna stvar dala na koji način popraviti.

To je došlo kao naručeno Roryu, koji je bio ljut na ovog zakutnog odvjetnika, jer je otpao od svoje vjere. Već je dugo čekao, kako bi mu to platio. Irski su katolici naime mrzili svakoga, koji je otpao od crkve, upravo tako mrzili su pripadnici anglikanske vjere onoga, koji se njima iznevjerio.

Zato mu je Rory bez promišljanja rekao, da će ono mjesto na nadgrobnom spomeniku vrlo lako popraviti. Iza doručka zapitao je Rory De Lacya, ne bi li htio poći s njime na staro groblje, gdje stoje ruševine samostanskih zgrada, od kojih su jednu popravili, pokrili krovom i pretvorili u protestantsku crkvu. De Lacy je pristao, a Rory je zatim predložio, neka zamole još Phelima, da im se pridruži.

»Njegova je škola usput onamo i na groblju ima mnogo grobova s prastarim kamenjem i natpisima u starom irskom jeziku, što će vam, gospodine, Phelim rastumačiti,« pripovijedao je Rory.

Javili su se kod Phelima, koji je bio zadubljen u tajne pouka, pa zato nije mogao poći odmah s njima. Ali je obećao, da će doći što prije. Svojim je učenicima dao pola dana slobode, čime im je naravski priuštio takvo veselje, da su klobuke bacali u zrak. To znači, oni, koji su imali klobuke; a oni, koji ih nijesu imali, više su se derali. Domalo je Phelim zatvorio školu i pošao za De Lacyem i Roryem.

Do groblja nije bilo više od četvrt milje puta. Premda je bilo blizu sela, ipak je bilo osamljeno. Osim u nedjeljama, kad je malena protestantska općina dolazila k službi Božjoj, ili pri pogrebu, kad su općinari pratili svog dragog pokojnika k zadnjem počinku, bilo je malo posjećivano. Ležalo je na malenom brežuljku, s kojega su prema nebu stršili većinom jednostavni nadgrobni spomenici. Na grobu i ruševinama vladala je zapuštenost, koju je još povećavao sivi krov crkve.

K crkvi je vodila staza. Rory se zaustavio ondje, gdje je kraj staze stajao jedan od najljepših spomenika s natpisom:

»Moli za dušu
Dennisa Sweeny-a,
koji je umro itd.«

»Vidite li ovo?« reče Rory De Lacyu.

»Da.«

»No, radi toga sam došao danas ovamo.«

»Kako to?« zapita De Lacy.

»To je spomenik staroga Denisa Sweenya. Vidite, jadan starac moli svakoga, koji prođe mimo, neka moli za njegovu dušu. I zašto ne bi, premda mislim, da je već spašen, ta bio je dobar katolik i pošten čovjek. Kad je umro, naredio je, da mu se postavi na grob takav spomenik, i platio mojemu ocu, da ga napravi.«

»Kad je već umro?« primijeti De Lacy smiješeći se.

»Oh, ne, ta znate, što mislim, no, čovjek se lako zareče, ali ništa za to. No, kako rekoh, ovaj je spomenik napravio moj otac. Kako je to lijep posao! Samo pogledajte ovaj križ, kako je duboko urezan, da ga vrag ne uzmogne izbrisati. Oh, Bože, oprosti mi, što sam križu rekao vrag!«

»Zaista je dubok,« priznao je De Lacy i razgledavao spomenik.

»I tako sam rekao onomu Sweenyu, onom prljavom odvjetniku, kad me je zapitao glede spomenika. Znate li, što hoće da napravim?« Rory će.

Slika desno:
VOŽNJA SIJENA U HERCEGOVINI

»Možda to, da ga uz polovičnu cijenu uzmete natrag?« gonetao je De Lacy.

»Ne, toliko mozga nema, da bi mislio tako daleko.

»Što onda?«

»No, hoće da promijenim natpis,« razjasni Rory.

»Vajda za njega?«

»Ne,« Rory će, »premda bih bio veoma veseo, kad bih nešto takvo mogao učiniti. Ta ne bi bila nikakva šteta. No, kako vam već rekoh, došao je onomadne k meni i kazao mi, da je sramota čitati na spomeniku njegovog oca takvu stvar, kao »moli za dušu«, u tako prosvijećenim vremenima, kakva su današnja, kad ljudi imadu pametnijega posla nego moliti za duše. — »Možda i nepametnijega« — odgovorih mu. »To je bilo za vremena tame,« rekao je, »a ne za danas.« Izgovarao se je vremenima tame, kao da ljudi ne znadu, da se izgovara samo za to, što mu pali obraz, kad u nedjeljama polazi u crkvu. Spomenik je njegovog jadnog oca, kao da mu glas iz groba kliče: »oh, Dinny, mladiću moj, zar ideš u crkvu?« Pa što je to njemu? Ta ovaj tvrdokorni tat nema srca, da misli na nešto takvo! Ljuti ga samo to, što ga spomenik sramoti pred pravim protestantima. Zato sam odlučio, da ću se s njim malko našaliti. I rekao sam: »Ta spomenik nije na putu ni vama ni drugima!« »Pa ipak mi je na putu,« odgovorio je, »jer govori proti očevom zdravom razumu i toga se stidim.«

»Oh,« kliknuo je Rory, »kakva sreća može čekati čovjeka, koji se stidi groba svog oca! Stid ga je,« nastavio je, »vjere mi, može ga i biti, jer je zatajio vjeru svog oca! I promijenio je svoju vjeru samo radi koristi. Kad bi oca ljubio, ne bi mijenjao spomenika, koji je napravljen prema očevim vlastitim uputama. Kad već misli, da mora biti protestant, zar nije ružno od njega, da se miješa u posljednju volju svog jadnog oca: neka molimo za njegovu dušu?«

»Da, imate pravo,« potvrdio je De Lacy.

»I dođe vam k meni i traži, neka popravim spomenik. »Zašto?« upitah ga. »Jer se stidim,« reče on. »Zašto?« upitah ja. »Jer je to samo papizam,« odvrati on. »No,« odgovorih, »ako je to papizam, onda je to stvar vašega oca, a ne vaša; ako je u tome kakva sramota, očeva je a ne vaša, zato vas ništa ne briga. Ako je vaš otac želio, da ljudi mole za njegovu dušu, mislim, da je od vas ružno, ako hoćete da to sprječite.« »Ta to mu ništa ne koristi,« reče on. »Ali niti šteti,« rekoh ja. A jer nije mogao ništa odgovoriti, izjavio je, da se ne želi pravdati, nego da hoće, da se spomenik popravi. Budući da je spomenik napravio moj otac, misli, da se ja toga posla prihvatim. »A kako da se promijeni natpis?« upitao sam ga. »Izbrišite ,moli za dušu', jer to nije ništa drugo nego papizam.« »Moj je otac dušu svagda veoma duboko urezao i zato ju je nemoguće izbrisati. Ako je samo papizam, nad čim se zgražate, mogu popraviti tako, da ne ćete moći reći ništa.« »Kako?« upita on. »Oh, to je moja stvar,« rekoh ja. »Vi nijeste kamenar, pa ne znate, kako ću to napraviti, ali vidjet ćete, kad bude učinjeno.« »Ne ćete li mnogo računati?« upita on. »Ništa vam ne ću računati,« rekoh ja, »ja nijesam kamenar po zvanju, a učinit ću iz ljubavi prema radu.« »Kako kanite to učiniti?« zabrinu ga ponovo. »Oh, ne bojte se ništa,« rekoh ja, »učinit ću, da bude pravo. Kad pođete naredne nedjelje u crkvu, vidjet ćete, da na spomeniku ne će biti ni traga papizmu.« »I to je, što želim,« razveselio se. »No, onda će biti obojici pravo,« rekoh ja.

»Sad sam došao, da to izvršim,« nadoda Rory.

»Kako kanite preinačiti natpis?« upita De Lacy.

»Baš tako lako, kako se i vi okrenete na peti,« odgovori Rory. »Pođite, da razgledate ruševine; vidjet ćete čudne rezbarije oko prozora i vratiju te stari kamenit križ, koji je nešto osobito. A ako želite, možete sa svojom knjigom sjesti ovdje kraj mene i čitati, dok ja radim.«

De Lacy nije dugo čitao, kad se pojavio Phelim. U društvu prijatnog cicerona Phelima pri razgledavanju ruševina proteklo je De Lacyu nekoliko ugodnih časova.

Kad je Rory svršio svoj posao, pozvao je obojicu, da im pokaže, kako je temeljito odstranio papizam, nad kojim se Sweeny toliko spoticao.

»Kako ste mogli to tako brzo napraviti?« čudio se De Lacy.

»To vam ne ću kazati, to morate vidjeti,« samosvijesno će Rory, »vrlo jednostavno, dva slova učinila su sve.«

De Lacy i Phelim su samo pogledali spomenik i od sveg se srca nasmijali. Rory je naime iznad natpisa urezao riječ »Ne«, tako da je sada svaki mogao čitati:

»Ne
moli za dušu
Denisa Sweeny-a.«

»No, zar tako nije dobro,« vragoljasto će Rory.

»Odlično,« kliknuo je De Lacy.

»Zar ne će biti dobro za onoga gada? Vidite, on se nije usudio otvoreno priznati, da se stidi pređašnjeg natpisa za to, što je otpadnik, nego se je sakrivao iza papizma.

»Zar Sweeny ne će radi toga pobijesniti?« primijeti De Lacy.

(Nastavit će se.)

HRVATSKI GROB U ARAPSKOM SREDIŠTU PALESTINE

Dne 8. travnja 1937. stiglo mi je iz Vareša u Bosni pismo, u kojem je bilo napisano ovo:

»Još 1914. godine ja i moj drug ovdale iz Vareša Pavo Pavić bili smo kandidati za hodočašće u Svetu Zemlju, bili smo upisani i spremili novce u Zagreb za ovo hodočašće, izvadili i pasoše za inozemstvo i dali vidirati te pasoše od turskog konzulata u Sarajevu, kad upravo onaj dan, kad smo trebali da otputujemo za to hodočašće iz Vareša, to jest 28. srpnja 1914., buknu rat, taj dan se proglasi mobilizacija, i tako se raskopa to hodočašće . . .

Makar da se nije u nama nikad ugasila želja kroz toliki niz godina, da pohodimo Svetu Zemlju, onu zemlju, koju je naš Gospodin Isus Krist, Spasitelj i Otkupitelj roda ljudskoga natopio svojim znojem i predragocjenom krvlju, nismo mogli izvršiti ovu želju.

Sada smo se mi odlučili, da se priključimo ovogodišnjem hodočašću . . . A kako rekoh malo prije, mi smo stari ljudi te se bojimo, da možda ne ćemo moći izdržati štrapace na tako dalekom putovanju, zato vas najuljudnije molim, da mi odgovorite . . .

Ako Bog dade, do skorog viđenja na Maslinskoj gori!

Vaš M a r k o M r l j i ć, penzioner.«

*

Dne 30. svibnja, izakako su se Marko Mrljić i Pavao Pavić već bili prijavili i uplatili za hodočašće, pisao mi je Marko Mrljić u pismu:

»Pozvao sam neke poznate ljude od nas, koji bi mogli da se sa mnom pridruže ovom hodočašću. No žali Bože, danas je svijet skroz materijalistički nastrojen te se ne će žrtvovati za duševne stvari, a hoće za luksuz i uživanje. Oni, koji bi želju imali, ne mogu, siromasi su, a oni, koji mogu, ne mare. Velika je prevrta na svijetu u tome pogledu od prije 25 godina i danas. Kad sam ja snubio ljude za prvo hrvatsko hodočašće u Svetu Zemlju 1914. godine, ja sam njih sabrao sigurnih 8 ljudi, pa ni danas nije svijet u nas slabiji u materijalnom stanju nego onda. I eto danas ne mogu nikog povesti nego Pavu.«

Kad smo se 10. srpnja prošle godine svi hodočasnici našli u Splitu na parobrodu, stupe pred mene dva starija čovjeka: jedan visok i mršav, a drugi niži i deblji. Prvi je bio Pavo Pavić, a drugi Marko Mrljić. Prijaviše mi se kao vođi hodočašća. Odmah sam opazio, kako je Marko Mrljić otvoren, bistar, govorljiv, načitan. Putem od Splita do Haife češće smo razgovarali na palubi. Tako mi je, kad smo već plovili treći dan i bili prošli Atenu, kazivao, kako je bio još god. 1908. u Lurdu, pa kako je, kad se odanle vratio, sam stao da uči francuski.

»I naučio sam,« reče »toliko, da sam eto god. 1932., kad sam po drugi put bio u Lurdu, mogao s Francuzima da se sporazumijem . . .«

GROB MARKA MRLJIĆA U NABLUSU
o. Ivanu Frankoviču pokazala ga jedna časna sestra u Nablusu

Putem na parobrodu bio je Marko vrlo raspoložen. Često je sam pod veče znao da se nasloni na ogradu na palubi pa gledajući na morsku pučinu da pjeva naše hrvatske pjesme.

No onoga dana, kad smo se približavali Svetoj Zemlji, najednom je utihnuo. Kad smo se iskrcali u Haifi, tužio se, da mu nije dobro. Na Karmelu je na klupi zadrijemao vrlo blijed.

Kada se probudio, rekao mi je, da ne će na Libanon, nego da će ravno u Nazaret, gdje će nas, kad se vratimo iz Libanona, dočekati.

Kad smo se vratili iz Libanonske republike u Nazaret, Marko Mrljić je ležao.

Pozvao sam liječnika. Pomno ga je pregledao, pustio mu krv i rekao, da nije za život opasno, ali da ne smije činiti strapace. Srčana astma . . .

U svom autu vozio sam Marka pored sebe do Jerusalema. Na brdu Skopu izašao je, da i on s nama pozdravi Jerusalem.

»Ovo mi je bilo teško!« reče poslije toga.

U Jerusalem su ga hodočasnici morali voditi ispod ruke do gostinjca. Na Isusov grob nije mogao s nama.

Ležao je 8 dana. Tek malo bi izašao, da se po hodniku prošeće. Htio sam, da mu zovnem opet liječnika. Nije dao, jer da mu nije gore. Ovako će već provući, pa će s nama kući.

»Samo da mi je poći na Isusov grob!« željaše.

Dan prije našeg odlaska iz Jerusalema dali smo ga odnijeti na Isusov grob.

Sutradan 27. srpnja smo mi većina otputovali u Egipat, a on je 28. srp. s o. Stankom Perovićem krenuo u Haifu na parobrod. U Aleksandriji smo se svi opet trebali naći zajedno na parobrodu.

No putem od Jerusalema kod Nablusa najednom je Marku pozlilo. O. Stanko Perović potražio liječnika. Nije ga odmah našao. Bilo je oko 2 sata po podne. I dok su čekali liječnika, Marko je na rukama o. Perovića izdahnuo . . .

Kao grom iz vedra neba stiže nam u Kairo vijest o Markovoj smrti . . .

*

Marko Mrljić, Hrvat iz hodočašća g. 1937., počiva u grobu u Nablusu, središtu arapskog pokreta u Palestini. I njegov je grob jedan sveti hrvatski amanet u Svetoj Zemlji, koji će hrvatski hodočasnici uvijek posjećivati, kadgod budu dolazili u Kristovu domovinu. *Dr Josip Andrić*

LISTOVI SA STRIPOVIMA I NAŠA OMLADINA

Napisao Vilim Peroš

Strahovito su ubojstvo nedavno u Zagrebu počinila dva malodobnika ubivši trećeg dječaka Zvonka Puha. Težina je toga slučaja takva, te zaslužuje, da se nad njim dugo i duboko zamislimo. U vrtlogu velegradskog života, u tempu bezglavosti i brzom, dinamičkom iživljavanju, danas često ljudi nemaju mnogo vremena, da se dulje bave pojedinim odgojnim problemima, i tek kad se dogodi ovakav jedan slučaj, onda se trgnu i malo zamisle. Koji su motivi rukovodili dvojicu malodobnika, da su se odlučili na tako strašno nedjelo? Na to se pitanje ne može samo ovako naprečac odgovoriti, jer takav odgovor nije jednostavan, nego mnogostruk i zamršen.

Istraga je utvrdila, da su se ti malodobnici veoma zanimali za schund romane (naročito one u stripovima), pustolovne filmove i uopće za stvari i pojave, u kojima prevladava bizarnost, avanturistika, wild, westske senzacije i romantičnost. Konkretno je utvrđeno, da su se oba malodobna zločinca obilno služila baš kriminalnim romanima, te je u džepu jednoga od njih nađena i novela »Zeleni automobil«, što je izišla u revolverblatu u stripovima »Oko«.

Ta činjenica sigurno je jedan od najjačih i najimpresivnijih motiva, koji su konačno završili tako strašnim rezultatom, da su doveli do tako užasnoga kriminalnog slučaja, ubojstva maloga Puha.

Mi smo često upozoravali javnost na pogubni utjecaj tih različitih kriminalnih listova i knjiga, kao i na čitavu seriju sličnih filmova. Da smo zaista bili u pravu, najbolje svjedoči ovaj težak slučaj, koji je ujedno krvava ilustracija pogubnosti loše štampe, a ujedno i strašni memento svim onima, koji se bave odgajanjem djece. Jer samo dobar i promišljen odgoj stvorit će iz naše djece buduće korisne članove ljudskoga društva, a ne društvene nametnike, koji se nikad ne će htjeti prihvatiti ozbiljna rada, nego će posizati za nedopuštenim sredstvima u borbi za životnim održanjem.

Odgojni momenti i u ovom teškom slučaju dolaze u prvom redu u obzir kod razjašnjavanja tajne toga zločina. Oba ova malodobnika pala su, nažalost, pod jak i gotovo hipnotički uticaj onih faktora, koji se u odgojnom pogledu označuju s minus, te koji obaraju sva dobra odgojna nastojanja doma i škole. Roditelji i kuća, učitelji i škola, pa ulica, milieu, društvo, knjige, kazalište i filmovi, to su glavni faktori odgoja, koji formiraju dječju duševnu strukturu, koji u dječjoj duši, što je dotad bila tabula rasa, bijeli, neispisani list papira, pišu pojedine životne maksime, po kojima treba da se danas-sutra ravna naš uzgajanik. Ono, što naš uzgajanik u najintenzivnije doba svoga razvitka, duševnoga i tjelesnoga, primi od tih odgojnih faktora kao svoje, te upravo apsorbira to u sebi, to će biti kameni-međaši, koji će već zarana trasirati njegov životni put, te će mu uvijek služiti za točnu orijentaciju u životnom djelovanju.

Roditelji i učitelji, dom i škola svakako su (dakako pored hereditarnih osebina i atavističkih fenomena) prvi i najjači faktori u odgojnom djelovanju. To je važna stvar, i o njoj će trebati posebno i opširno govoriti baš obzirom na današnje doba, ali treba i ovom prilikom istaknuti, da još i danas vrijedi ona pedagogova, kojom se je svojevremeno oborio na roditeljski nehaj prema odabiranju onih odgojnih faktora, koji u djetetovu životu vrše presudnu ulogu:

»Mnogi roditelji veoma dugo razmišljaju, kome će dati na čuvanje vola ili konja, ali kad je u pitanju njihovo dijete, onda su mnogo manje izbirljiviji.«

Drugi važan faktor u odgajanju je ulica. Taj faktor vrši naročito značajnu ulogu u velikim gradovima, jer veliki gradovi su, što se odgoja tiče, zaista prave džungle, u kojima vreba tisuće neprijatelja na neokaljanu dječju dušu; »Grad je otrovni zeleni pauk«, dobro reče Krklec u jednoj pjesmi.

Žalosno je ali i istinito, da nesamo današnja mladež, nego i odrasliji posižu u novinama u prvom redu za stripovima i sportskim izvještajima. Mnoge naše novine velikom većinom donose romane senzacionalnog sadržaja, u kojima je kriminal svake vrste na dnevnom redu. U našoj javnosti često se čuju glasovi protesta nad tom i takvom književnom robom, ali oni ponajčešće ostaju glas vapijućeg u pustinji. Mnogi malograđanin, ako već i pročita takav prosvjed protiv toga književnog schunda, ne će se jako i ozbiljno zainteresirati za te probleme, nego će filozofski odmahnuti rukom i reći sam sebi: — Profesorska posla, — te će odmah nastaviti dalje s čitanjem »velikog i napetog« romana u stripovima — »Ljubavnica s Marsa«, »Zeleni demon«, »U carstvu atoma« ili »Popaja«.

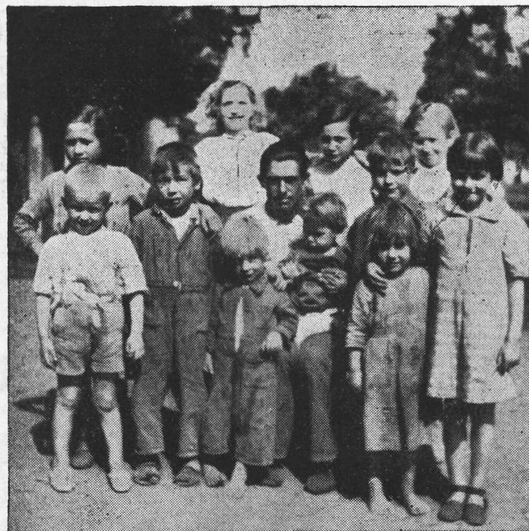
Sama činjenica, da su se ti različiti strip-romani uvukli u većinu naših novina i listova još uvijek ne bi bila tako tragična. Kad ih već publika svom silom hoće čitati, neka joj budu, ali bi ipak trebalo i pri donošenju takvih strip-romana voditi računa i brige, ako ni oko čega drugoga, a onda barem oko toga, da oni budu sadržajem u skladu s osnovnim principima i odgojnim zahtjevima, da ne truju duše čitalaca. Ako ljudi vole crtane romane već i radi toga, što pomoću slike možemo sebi često mnogo lakše predočiti pojedini prizor, negoli pomoću nekoliko stranica teksta, onda im treba takve romane pružiti, ako ni radi čega, a ono iz čisto komercijalnih razloga. To treba shvatiti, jer i pojedini dnevnici često moraju i najbolju namjeru donekle preformirati prema zahtjevima svojih čitalaca. Međutim, neoprostiva je pogre-

ška, kad takvi dnevnici ili listovi ne vode računa o silnom uticaju štampe na čovjeka, naročito onoga slabije naobraženoga i neiskusnijega, osobito na mladež, koja o životu znade veoma malo, te koja nema čvrsto izgrađenog životnog stajališta, s kojega bi hladno i razumno mogla prosuđivati o dobrom i lošem u pojedinoj knjizi ili članku. Mladež se stoga zanosi onim, što momentano čita iluzionistički se predajući sadržaju i maštajući o tim marsovskim događajima. Wulfen je rekao: »Djeca teže za knjigom, u kojoj prevladava bizarno i senzacionalno. — Djeca se zanose iluzijama; mašta u djece mnogo više radi od razuma, pa nije stoga čudo, da se ona zanose tajanstvenim događajima, u kojima sve vrvi od neobičnosti, nesvagdašnjosti i ekstravagancija.«

Radi toga je mladež tako grčevito prihvatila te stripove, te ih čita na dušak. U tim stripovima nalazi ona sve ono, što njima mašta želi sebi predočiti: tajanstvene događaje, borbu na život i smrt, intrige protiv glavnog junaka, njegovu iznenađujuću i nadljudsku snagu, krv, revolver, gangstere, triumf glavnog junaka i happyend. Kao da takvi strip-listovi, kao na pr. »Oko«, pa »Mickey-strip«, »Film« i kako se već sve ne zovu, ne vode nimalo računa o najosnovnijim pravilima odgoja i dobrog vladanja. Treba s negodovanjem ustanoviti da sadržaj tih efemernih listova stoji u dijametralnoj opreci s najbitnijim odgojnim i etičkim principima. Uzmite jedan takav list u ruke, pa ćete skoro na svakoj stranici vidjeti revolver, bodež, krv, ubojstvo i zločin. Dvanaesti je sat, da se svi mi, i roditelji, i učitelji, i profesori, i prijatelji mladeži ozbiljno konačno zamislimo, čemu to vodi, kakvim će posljedicama to uroditi i dokle ćemo mi to mirno gledati. Zar je važnije, da se netko bogati pomoću izdavanja takvih strip-listova od toga, da naša mladež dobije u ruke dobro štivo?

U džepu malodobnih ubojica pronađen je list jedne novele iz »Oka«. Koincidencija motiva sadržaja te novele i strašnog ubojstva upravo je frapantna. Sličnost groznog zločina opopo kalupu te novele. Slično je i s nedavnim napadajem dvojice dječaka na učiteljicu u vlaku prema Sarajevu. Pa zar to nije dovoljna i snažna opomena svima nama, da započnemo odlučnu borbu protiv trovanja dječjih duša, protiv turanja revolvera i noža u ruke naše djece, protiv zamišljanja njihova bijega od roditeljske kuće, protiv nemorala i kriminala.

Strahovito nedjelo je signal na uzbunu poštenih i pravih ljudi, prijatelja naše mladeži protiv šunda u našim novinama i listovima. Nemojmo se zavaravati: ovaj zločin nije došao iznenadno, ne, on je žalosna rezultanta svih onih negativnih utjecaja, što danomice poput zakrabuljenih razbojnika napadaju duše naše djece.

ARGENTINSKI HRVAT JOSIP KARAMAN,
otac jedanaestero djece, umro je ostavivši za sobom toliku siročad. Na slici ga vidimo s djecom poslije pouke u hrvatskom jeziku u vili dra Lova u Saltu, U. Ugaste, Feegba.

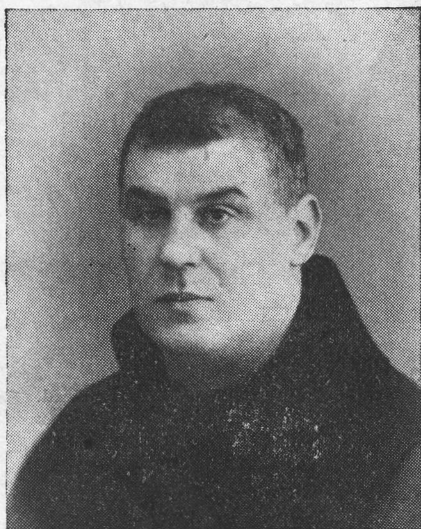
SPOMENICI KUHARIMA

U Francuskoj, gdje se kuhačko umijeće visoko cijeni i njeguje, postoji više spomenika ljudima, koji su se na tom polju odlikovali. Tako u Strasbourgu ima spomenik čovjek, koji je izumio paštetu od guščijih jetra. Nedavno je dobio svoj kip Perrin Lamothe, pivničar Roberta vojvode od Lorene, koji je godine 1364. otkrio način, kako se ukuhavaju kupine bez koštica. Premda je odvajkada bio poznat pekmez ribiza, ipak ga nijesu znali praviti bez sitnih koštica. Istom Perrin Lamothe iz Velainesa našao je, kako se to radi. Na cesti između Velainesa i Nancoisa na rijeci Ornainu u departementu Meuse stoji njegov spomenik. Jednostavan stećak od granita, na kojemu natpis kazuje život i otkriće Lamotheovo. U Vimoutiersu je zahvalna Normandija postavila spomenik izumiteljici glasovitoga Camembert-sira gospođi Harel. U Belleyu ima spomenik Brillat-Savarin, (1755.-1826.) činovnik i čuveni pisac duhovite i šaljive rasprave o jelu, kojoj je dao motto: »Reci mi, što jedeš, pa ću ti reći, što si.« Selo Villeneuve-Loubet kod Grasse, cvjetnoga grada na Rivieri, podiglo je spomenik Augustu Escofieru, izumitelju pekmeza od bresaka. Gospođa Poulard iz Mont Saint-Michela, glasovite opatije i zavjetnog mjesta pomoraca u Bretagni, koja je svoje goste dvorila čuvenim omletima. nema još službene ploče, ali njen grob u tom mjestu postao je znamenitost. Ove godine podiže Champagne izumitelju šampanjca redovniku Petru Pérignonu spomenik o tristotoj godišnjici njegova rođenja u Epernayu, a Rouen, glavni grad Normandije, pripravlja spomenik normanskom Falstaffu Saint-Amandu, koji je opjevao dinju i sir i druge divote dobroga stola. A. Š.

JEDNA VRIJEDNA KNJIGA O SVETOJ ZEMLJI*

Napisao prof. Kristo Krile

Od bezbroja književnih publikacija, koje nas poplavljuju sa svih strana, tek nekoliko njih može da odoli zreloj i nepristranoj kritici, a još ih je manje, koje se bezuvjetno mogu preporučiti pitomcima uzgojnih zavoda i mladeži uopće. U današnjim je poratnim prilikama izbor štiva za šire slojeve i te kako potrebit, pa je sasvim shvatljivo, da ozbiljni i misaoni intelektualci s veseljem pozdravljaju svaki pohvalni prirast na području lijepe knjige. Tako je ovaj putopis O. Petra Vlašića, konzulto-

O. PETAR VLAŠIĆ,
pisac knjige „Po Svetoj Zemlji"

ra beogradske nadbiskupije, kad je bio objelodanjen, u kratko vrijeme naišao na opće priznanje krugova i već ga je nekoliko kritičara po javnim glasilima pohvalilo. A doista tu pohvalu i zaslužuje, jer uz mnoge druge prednosti, koje ne ćemo potanko nabrajati, odlikuje se ta knjiga iscrpnošću bez suvišnih detalja, laganim jezikom i stilom te zgodnim rasporedom građe bez jednoličnih prekida. Već sama činjenica, da je pisac odličan stručnjak biblijskih znanosti, daje ovoj lijepoj knjizi osobitu vrijednost. Svaki je opis svetih palestinskih mjesta tek onda jasan i vjerodostojan, kad počiva na ispravnom tumačenju evanđelja. Tako ovaj u svakom pogledu uspjeli prikaz Svete Zemlje ima nesamo informativan, nego, što je važnije, još i poučan značaj. A piščeva je odlika i u tome, što vješto izbjegava svako suhoparno proučavanje, dok potrebnu pouku znade zgodno zaodjenuti u lijepu i zanimljivu formu, pače na prelaznim mjestima zasladiti i kojom laganom putopisnom epizodom ili umjesnom doskočicom. Informativni pak dio knjige nije nikakvo naučno razlaganje, nego vjeran izljev vlastitih dojmova i osjećaja, što sve snažno i uspješno djeluje na čitatelja. Na koncu treba i to pohvaliti, da tekst ima formu dnevnika, što je za putopis kud i kamo podesnije, nego podjela na poglavlja.

Knjiga obuhvaća 186 stranica teksta s kratkim predgovorom. Papir je dosta dobar, a tisak, iako nešto zbijen, ipak bistar. Slikâ ima dovoljan broj (43) za ilustraciju sadržaja. Cijena je sasvim umjerena: 15 dinara. Tu svotu mogu i neimućni da žrtvuju.

O. Petar Vlašić je ovom svojom majstorskom radnjom uvelike zadužio našu javnost, kojoj se bez promišljanja može doviknuti: »Tolle, lege!« (»Uzmi i čitaj!«). Hodočasnicima u Svetu Zemlju ovo je izvrstan vodič, a svakomu najprobranije štivo, kojim će se i nasladiti i okoristiti i inteligencija i široki narodni slojevi, a pogotovu školska bilo gradska ili seoska mladež.

* O. Petar Vlašić: »U svetoj zemlji«. Opisi svetih mjesta. Uspomene. Doživljaji. Sa 43 slike. Nakladom pisca. Beograd 1937. Cijena 15 Din. Nabavlja se kod pisca u Beogradu (Jov. Ristića 20) i u knjižarama.

SVJETSKI DOGAĐAJI

1. srpnja: Iz boljševičke vojske pobjegao general Smojlović.
2. Engleska prisilila Njemačku, da prizna austrijske dugove.
3. Mađarska sprema naoružanje.
5. Grad Prag potrošio na sokolski slet oko 80 milijuna dinara.
6. Hlinkina slovačka pučka stranka predala čeśkoslovačkoj vladi memorandum o svojim zahtjevima glede uređenja slovačkog pitanja.
8. Vođa sudetskih Nijemaca Henlein u Njemačkoj. — Objavljen novi njemački Zakon o braku, po kojem službeno vrijedi samo civilni brak za područje cijele Njemačke.
9. Odbor Arapkinja protestira protiv židovskog terora u Palestini.
11. Započeo lijet američkog avijatičara Howarda Hughesa, koji je u 86 sati preletio oko svijeta.
12. Sastanak talij. i engles. ministara Ciana i lorda Pertha u Rimu. Raspravljaju o povlačenju dobrovoljaca iz Španjolske.
13. Japanci traže povlačenje francuske vojske s otoka Paracels, koji su Francuzi zaposjeli.
14. Englezi odbijaju Francov prijedlog o neutralnoj luci Almeriji u Španjolskoj.
15. Čehoslovački ministar dr Krofta izjavio, da ne će dati autonomnog teritorija sudetskim Nijemcima.
16. Japanska vlada odložila Olimpijadu g. 1940., koja će se održati u Helsinkiu u Finskoj. — 20-godišnjica što su boljševici zaklali posljednjeg ruskog cara i njegovu obitelj.
17. Druga godišnjica španjolskog nacionalističkog pokreta.
18. Madžarski ministri Imredy i Kanya krenuli u Rim. — Umrla rumunjska Kraljica Marija Majka.
19. Engleski kraljevski par svečano dočekan u Parizu.
20. Strahoviti potres u Grčkoj. — Čehoslovačka mobilizirala 6 godišta.
21. Sovjeti gomilaju vojsku na mandžurskoj granici. — Talijansko saopćenje, da rimski protokoli o prijateljstvu između Italije i Madžarske ostaju na snazi.
23. Iza velikih svečanosti u čast britanskih suverena u Parizu vratio se kraljevski par u London.
24. Španjolski nacionalisti zauzeli u Estremaduri 2780 četv. km. Zarobljeno 15.000 crvenih.
26. Od bombe poginula u Haifi 43 Araka i 4 Židova. — U Zagrebu umro klasični filolog Dr August Musić.
28. Engleski ministar lord Halifaks izjavio, da Runciman, koji ide na proučavanje čehoslovačkog pitanja u Prag, ne će u tom zastupati englesku vladu.
29. Njemačka štampa protestira protiv izjava češke agencije ČSK, da objavljeni »Nacionalni statut u Čehoslovačkoj« nije autentičan, jer da se radi o odugovlačenju pitanja.
30. Kinezi ispražnjuju glavni grad Hankau.

ZA DOBRE DOMAĆICE

Kućni savjeti

Čišćenje mramornih ploča. Da mramorne ploče postanu opet svijetle i čiste, treba ih češće protrti izažetim limunom.

Čišćenje mrlja od kave. Uzmi pola litre vode, pa u nju uspi šaku soli. Kad se sô rastopi, onda se tom slanom vodom operu mrlje od kave. Poslije toga ispere se još nekoliko puta u čistoj vodi.

Da stakleno suđe dobije prijašnji sjaj. Stakleni tanjuri, staklene zdjele i zdjelice treba ponekad oprati u vrućoj vodi, kojoj smo dodali malo sode. Zatim ćemo to suđe isplahnuti u vrućoj vodi s malo žeste. Napokon treba posuđe osušiti na zraku i istrti mekom krpom.

Čišćenje mrlje sa tamnog odijela. Mrlje, koje se inače ne dadu odstraniti sa tamnog odijela, treba premazati talogom od kave. Isto tako i sjajna mjesta na crnom ili smeđem odijelu premazat ćemo kavinim talogom, pa će izgubiti sjaj.

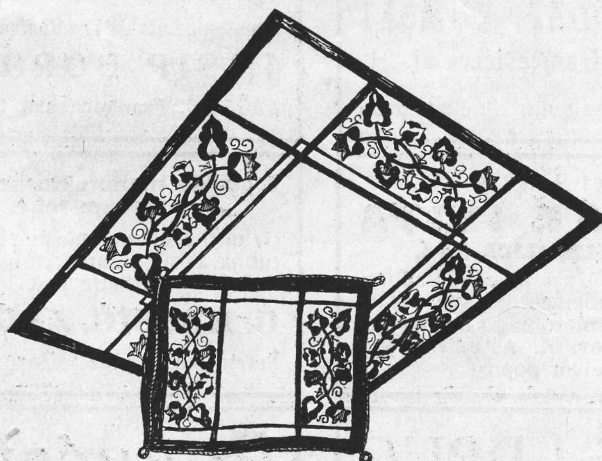
Da krute ogrlice postanu sjajne. U škrob (stirka) nastruži malo voska, pa će tako radeći ogrlice kod glačanja dobiti lijep sjaj.

Čišćenje zrđalih igala. Zarđale igle metni preko noći u petrolej, a zatim ih u jutro istari krpom. I. S.

Sredstvo proti žukoći krastavaca. Pošto je sada upravo vrijeme krastavaca, preporučamo našim domaćicama, da proti žukoći krastavaca upotrijebe kalijev hypermangan, koji se može dobiti u svakoj ljekarni i drogeriji. Tim sredstvom ne gube krastavci ništa ni od svog ukusa ni dobrote.

Nešto malo od toga sredstva valja baciti u svježu vodu, da sva pocrveni, te u nju metnuti komadiće (tj. srezane) krastavaca. Za nekoliko časaka nestat će žukoće. Zatim se operu krastavci u čistoj vodi i posole. Uspjeh je vrlo sjajan. R.

RUČNI RAD

Ukrasno pokrivalo i jastučić. Donosimo jedno ukusno pokrivalo (75×75 cm) i prikladni jastučić (42×55 cm) izvezeni u 3 boje: zelenoj, brončanoj i žutoj. Kao ukras služe svilene vrpce (sve u istoj boji i to onoj, koja u vezivu dominira), različitih širina, a prišiju se strojem. Uzorak se izrađuje plosnim vezom. Jastučić se još obrubi svilenim gajtanom u jednoj od gore navedenih boja. Materijal, na kojemu se veze, jest po volji. M. B.

Kalendar za našu kuhinju

Kolovoz Četvrtak **4**	Objed: Juha od zeleni. Mahune s vrhnjem i faširani odresci. Salata od rajčica. Večera: Sir s vrhnjem.
Petak **5**	Objed: Juha od rajčice. Pečeni jastučići od sira s pekmezom. Večera: Meko kuhana jaja.
Subota **6**	Objed: Juha od špinata. Teleći paprikaš. Kajsije. Večera: Palačinke s pekmezom.
Nedjelja **7**	Objed: Ragu-juha od kokoši. Kokošje meso s pečenim krumpirima i umakom od hrena. Kolač sa šljivama. Večera: Pašteta od jetara, kruh i čaj.
Ponedj. **8**	Objed: Juha od vrhnja. Pečena riba. Salata. Večera: Pečeni jastučići od sira s pekmezom.
Utorak **9**	Objed: Prežgana juha. Pečenje s vrganjima. Naduvak od makarona. Večera: Krumpir sa sirom i salatom.
Srijeda **10**	Objed: Juha od krumpira. Knedle sa sirom. Šljive. Večera: Drobljenac sa salatom.
Četvrtak **11**	Objed: Pileći paprikaš. Naduvak od čokolade. Večera: Krpice sa krumpirom.
Petak **12**	Objed: Juha od graha. Pohana riba sa salatom. Šljive. Večera: Naduvak od špinata.
Subota **13**	Objed: Juha od kelja. Krumpir s rajčicom. Večera: Jaja s hrenom.
Nedjelja **14**	Objed: Juha od govedine. Govedina obložena mrkvom, prženim krumpirom, špinatom i rižom. Pečeni uštipci. Salata od rajčica i paprike. Grožđe. Večera: Ostatak od objeda.
Ponedj. **15**	Objed: Juha od samljevene govedine. Mahune. Večera: Drobljenac, malo zaslađen sa salatom.
Utorak **16**	Objed: Juha od krumpira. Ćevap na ražnju. Pogačice. Večera: Omlet s pjenicom i čaj.
Srijeda **17**	Objed: Juha od špinata. Teleći paprikaš. Pita sa sirom. Večera: Napuljska jaja.

Preporučamo našim čitateljima i čitateljicama, da se za svoje potrebe posluže ovim trgovinama i radnjama:

ŠARKO

ENGLESKA NARODNA PRIČA

Priča je nastala u ono vrijeme, kada je Gospodin putovao pustinjom. Neko divlje psetance istrčalo je iz grma trnja i uhvatilo u zube rub Gospodinove odjeće. Ono je nježno potezalo za rub, dok Gospodin nije stao i okrenuo se, da vidi, tko to pokušava, da obrati Njegovu pažnju.

Čim ga je Gospodin ugledao, psetance se umiljavajući povuklo natrag i zacvililo.

»Ne boj se, mališu,« reče Gospodin, »i ne cvili, nego mi reci, zašto si me zaustavio.«

Tada mu se psetance poče umiljavati i činiti sve, kako bi mu pokazalo, koliko ga voli i želi — koliko je moguće — da mu pomogne. A Gospodin videći njegove namjere reče:

»Jadni beskućniče, budući da mi hoćeš pomoći na svoj čedan način i budući u tom ima mnogo poslušnosti i požrtvovanja, ti i tvoj rod služit ćete čovjeku, čuvajući mu kuću i štiteći ga od onih, koji bi mu htjeli zlo učiniti, a zvat ćeš se — Šarko. A ti, Šarko, bit ćeš u mnogim stvarima primjer, koji će čovjek moći oponašati. Jer bio tvoj gospodar siromah ili bogat, sit ili gladan, bit ćeš mu uvijek vjeran, i ako budeš tučen, lizat ćeš ruku, koja te bude bila. I čak najsuroviji postupak ne će te moći odvratiti od tvoga gospodara ili njegova roda, nego ćeš uvijek poslušno izvršiti ono, što je tvom rodu naloženo. A naplatu ćeš osjetiti u tom, što je tvoja sudbina da služiš.« I Gospodin nastavi svoj put, dok se psetance uputilo, da izvrši njegov nalog.

I od tada pa do konca Gospodinova zemaljskog života Šarko je oblijetao oko gomila, koje su se skupljale oko njega i lajao, kako bi Gospod znao, da nije zaboravio dužnosti, koju mu je naložio.

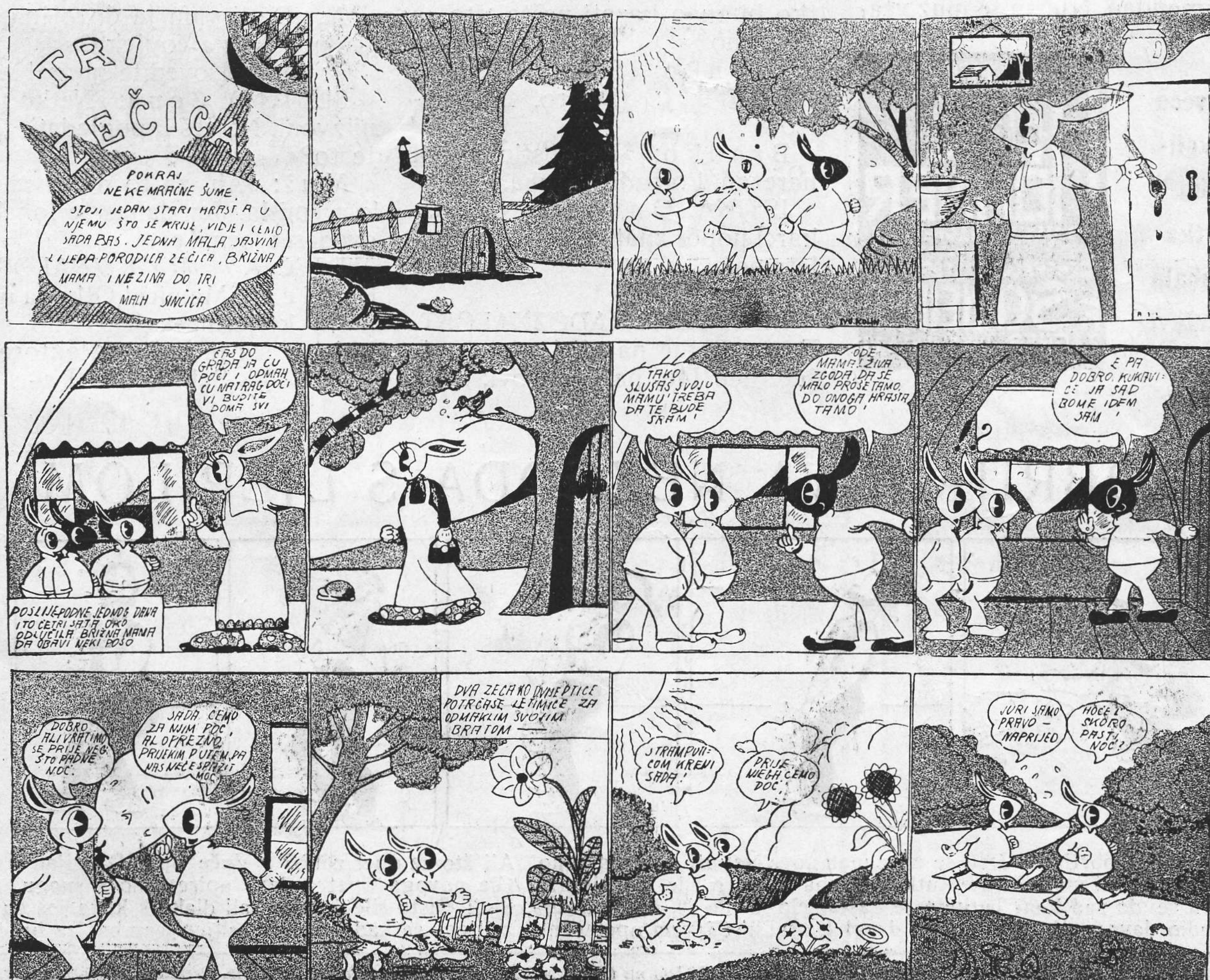
I od tog dana pas je postao sluga i prijatelj čovjeka, dijeleći s njim nevolje, pomažući mu na nebrojene načine, tješeći ga u nesreći i osamljenosti.

Radi ove i sličnih pripovijesti mnogi seljački psi su nazivani Šarko do dana današnjeg.

Za dobru djecu

TRI ZEČIĆA

ZA MALE ČITAČE „OBITELJI" NARISAO IVO KOLIN, GIMNAZIJALAC

(Nastavit će se.)

ČUDI SE SAM SEBI. A: »Eto! Dobio sam nalog, da putujem u Maroko.«

B: »U Maroko? Ali tamo govore francuski... A znaš li ti francuski?«

A: »O yes, yes!«

B: »To nije francuski, to je engleski!«

A: »Što, zar i engleski već znam!?«

SUVIŠNA TUŽBA. Sudac: »Gospodine Lošiću! Optuženi je dakle rekao, da ste pljačkaš. Je li to istina?«

Tužitelj: »Istina je!«

Sudac: »Pa čemu ga onda tužite?«

ZABUNA. Vjerovnik: »Tako? Dakle milostiva gospođa je izišla! A ja sam malo prije vidio njezinu glavu na prozoru.«

Službavka: »To mora da je zabuna. Gospođa običaje uvijek izlaziti i sa svojom glavom.«

NAJVEĆI BLAGDAN. Ivana ima imendan. Njezin se muž vratio kući, a da joj nije donio ni najmanji dar. Ivana mu to predbacuje suznim očima. Muž sliježe ramenima:

»Ti znaš, dušice, da ja na velike blagdane ne običajem nikad ništa kupovati!«

»Pa kakav je danas blagdan? Ti nevoljo! Obični utorak.«

»Ne, golubice moja. Danas je tvoj imendan, a to je za mene najveći blagdan u godini.«

MEĐU PROFESORIMA. A: »Zamisli: na sâm Uskrs ukradena mi je iz džepa novčarka.«

B: »Pa zar nisi osjetio ruku u džepu?«

A: »Jesam, ali sam mislio, da je moja!«

U MODERNOJ KAVANI. A: »A što vi to pijete?«

B: »Ne znam ni sâm. Naručio sam čaj, ima okus malinovca, boju kave, a gusto je poput čokolade. Ukratko: Quodlibet!«

PROZIRNOST. Učitelj: »A tko bi znao kazati nešto, što je prozirno?«

Branko: »Staklo.«

Učitelj: »Dobro. Još nešto!«

Branko: »Po gostionicama narezani komadići kruha.«

ISTINA. Ona: »Što vi muškarci uopće znate o ženskim toaletama?«

On: »Cijene!«

POREČENA RADOZNALOST. Ema sretne na ulici svoju prijateljicu Inu, pa ju oslovi:

»Oho! Kako si ti danas elegantna. Ideš li u kino?«

Ina: »Ne.«

Ema: »Ili u kazalište?«

Ina: »Ne.«

Ema: »Možda na kakav koncert?«

Ina: »Niti to ne.«

Ema: »Dakle imaš rendezvous?«

Ina: »Ta otkuda!«

Ema: »Onda ideš valjda nekome u posjete?«

Ina: »Ni to ne.«

Ema: »Phh! Nemoj možda misliti, da sam radoznala, kuda ideš?«

SREZANJE. Učitelj: »Matek! Znaš li, koje je to vrijeme: on je pio?

Matek: »Znam: prošlo!«

Učitelj: »A da li bi mi znao reći od istoga glagola sadanje vrijeme?«

»Matek: »On je pijan!«

JAMSTVO. A: »Možete li mi pozajmiti hiljadu dinara?«

B: »Hm! A kakvo mi jamstvo pružate?«

A: »Da li vam je dovoljna riječ poštenoga čovjeka?«

B: »Jest. Dovedite mi ga!...«

SLUTNJA. Žena: »Netko vani zvoni. Ne ćeš li pogledati, tko je to?«

Muž: »Ah, za to nema nikakva smisla. Jer danas je ionako dvadeset osmi!«

DJEČJA RADOZNALOST. Božica: »Mamice! Otkuda uzimaju krijesnice električno svijetlo za svoje male reflektore?«

Sabrao Sl. Tr-ski

DOBRIJANOVA NEZGODA S LJEPILOM

Što to radi Dobrijan?
Da l' se srdi ili smije?
Čini mi se, da sad kani
što radio davno nije.

Dao se na zanat novi,
gdje tutkalo treba
Tutkalo je zastarjelo
i zapelo, dragi Bogo!

Naljuti se tada silno,
upre sile Dobrijan:
uspio je, djeco draga,
kist izvući opet van!

Ali što se opet zbilo?
Gle novoga opet jada:
Radi puste sile i žurbe
zalijepi se sad i brada.

Vuče opet Dobrijan
i upire s nova snagu,
ali dlake s kista još su —
zalijepljene baš za bradu!

Ilustrovani dvotjednik „Obitelj" stoji 5 Din po broju. Pretplata 30 Din na tri mjeseca, za inozemstvo 4 dolara godišnje. Pretplata se plaća unaprijed Rukopisi se ne vraćaju. „Obitelj" izdaje Konzorcij Kuća Dobre Štampe. Za izdavača i uredništvo odgovara Dr Josip Andrić, glavni urednik „Obitelji" Zagreb, Trenkova 1. Adresa uredništva i uprave „Obitelji": Zagreb, Trg Kralja Tomislava 21. Telefon 54-17. Ček. rač. pošt. šted. br. 33.536 „Obitelj" se tiska u Tiskari Narodnih Novina u Zagrebu. Za tiskaru odgovara V. Kirin, Deželićeva ul. 2.

Preporučamo našim čitateljima i čitateljicama, da se za svoje potrebe posluže ovim trgovinama i radnjama:

Stolarija za moderno i antikno pokućtvo

JOSIP MIKOVEC

ZAGREB, Ilica br. 152

Preuzimam sve u tu struku pripadajuće poslove.

Izradba solidna. Cijene umjerene.

Krojački modni salon za dame

GISELA SCHMITZ

ZAGREB, Draškovićeva 44

Dvorišna zgrada III.

Prva zagrebačka umjetna ljevaona zvonova, nadgrobnih ukrasa, umjetnina i kovine

RUDOLF KREBELJ

Zagreb, Srebrnička 5. iz Nove ceste 120

Izrađujem brončane nadgrobne svjetiljke, nadgrobne ukrase uz umjerenu cijenu.

Za zvona jamčim 10 godina

„Zagrepčanka"

Trgovina i specijalna radionica muških i ženskih šešira uz vrlo umjerene cijene. Primamo sve vrsti popravaka muških i ženskih šešira. — Preporučuje se cijenj. mušterijama za brzu i solidnu izradbu.

M. VUČIĆ

Zagreb, Ilica 178.

TRGOVINA RABLJENIH STVARI

A. MILIDRAG (ČIKO)

ZAGREB, Palmotićeva ulica 2.

(Ugao Vlaške ulice)

Držim na skladištu samo bolje rabljeno pokućstvo kao i sve ostale rabljene stvari.

Stolarija za gradnju, pokućtvo i unutarnji uređaj

JOSIP BESEDNIK

ZAGREB, OZALJSKA ULICA 123

Preporuča se za izradbu svih vrsti radova spadajućih u tu struku. Solidna izradba! Umjerene cijene!

Za gotovo i na otplatu

Pokućstvo

JELISAVA VREŠ

ZAGREB, Ozaljska ul. 50

PROIZVOD SVIH VRSTI MODERNIH CIPELA

MARKO TOMIĆ, ZAGREB

Kačićeva ulica 19. prizemno lijevo

Preporuča se za izradbu **cipela za dame, gospodu, djecu i turiste** uz stručnu i solidnu izradbu, a umjerene cijene.

Sva preseljenja i prevoze u Zagrebu i izvan Zagreba, sa Diesel-teretnim automobilima obavlja brzo i jeftino

ŠPEDICIJA LÖWY

ZAGREB, KAPTOL 26.

Telefon broj 44-21 i 86-36

Ljubomir Srdelić

ZAGREB, Varšavska ulica 3a

TAPETAR I DEKORATER

za stilsko i moderno pokućtvo, izradba po vlastitim i predloženim nacrtima, popravci vrlo jeftino

Uz gotovo i na otplatu

Moderno umjetna stolarija

S. KOLARIĆ, ZAGREB

VLAŠKA UL. 86. TELEF. 88-77

Preporučam se za sve vrsti popravaka od najjednostavnijeg do najfinijeg pokućstva, uz umjerene cijene.

Trgovci! Najpovoljnije kupujete kod

Hugo Wolner,

trgovina na veliko kratke pletene robe

ZAGREB, Nikolićeva 14

Krojački modni salon

Izrađujem sve vrsti rublja i haljina. Cijene umjerene

Klementina Bukovinac

ZAGREB, Zvonimirova ulica 7

I. kat desno

Ženska krojačka radnja

ZLATA POLLAK

ZAGREB, Ilica 125. lokal

Preporuča se za izradbu haljina za gospođe i djecu od najjfinijih do najjeftinije izradbe u svakoj cijeni

---

Građevna bravarija željezni namještaj

NIKOLA CERAJ, ZAGREB

Vlaška ulica 81a — Telef. 72-88

Cijene umjerene — Izradba solidna

JANKO ŠTENGL

STROJEVNA STOLARIJA ZA GRADNJU I POKUĆTVO

ZAGREB

Heinzelova ul. 13. Tel. 2221

Graditelj orgulja, glasovira i harmonija

Franjo Skopek, Zagreb

ILICA 54. Telefon iz usluge 70-63

Dugogodišnji stručnjak i koncertni ugađač u Hrv. Glazbenom Zavodu, Muzičkoj Akademiji i Hrv. Narodnom Kazalištu

Prima sve popravke i ugađanja

SVAKOVRSNO I SAVREMENO

POKUĆSTVO

M. E. Kovač, Zagreb

Mesnička ul. 2. ugao Ilice, I. kat

Ogroman izbor uz slobodan ogled

„DEKORATIVA"

Soboslikarska i ličilačka radnja

vlast. FRANJO GOLOB

Telefon 38-45 **ZAGREB** Ilica br. 106

Preuzima sve soboslikarske i ličilačke radnje u najmodernijem stilu

Solidna podvorba. Umjerene cijene

Salon ženskog i muškog rublja

preporučam se cijenjenim damama za šivanje **pidžama, košulja, kombineja, šlifera, jastučnica, opreme za nevjeste itd.**

VIKTORIJA BIRUŠ, ZAGREB

MEDULIĆEVA UL. 23., dvor. zgrada II.

Vlastiti proizvod i prodavaona

POPLUNA

Veliki izbor pribora za posteljinu. — Madraci, perje kemički očišćeno, navlake, jastučnice itd.

A. JUNGVIRT

Marićev prolaz

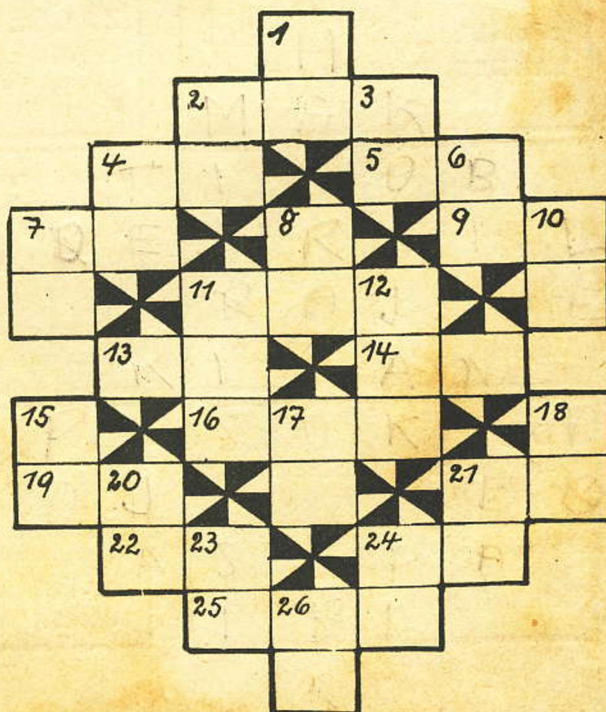
TIROLKE

Donosimo nekoliko tirolki, koje su vrlo obljubljene, a i praktične. **1.** Dražesna tirolka sa crnim prslukom od svile ili baršuna, šarenom suknjom i rukavima, te bijelom pregačom, koja se sprijeda veže u široku vezanku. Volan oko vrata i rukava također bijel, dok je široki rub na suknji crven, ili u skladu s haljinom. — **2.** Jednostavna tirolka od šarenog crepa. Rukavi su bogato nabrani i ukrašeni širokom čipkom. Ovratnik također bijel, dok su puceta crvena (u obliku srca). — **3.** Šarena tirolka sa bijelom bluzicom i zelenom pregačom. Vezanke pod vratom i na rukavima, kao i dvije pruge na suknji su crvene. — **4.** Ukusna tirolka, koja se sastoji od jednobojne suknje u živoj boji i kockastog prsluka u skladu sa suknjom. Bluzica i pregača su bijele, dok je pregača još ukrašena i sa dvije pruge čipaka (seljačkih).

Križaljka

Složio Marko Badovinac, Zagreb

V o d o r a v n o: 2. Biljka, 4. Lična zamjenica, 5. Rijeka u Sibiriji, 7. Nota, 9. Zamjenica (franc.), 11. Mjesto blaženih, 13. Ko (dijalekt.), 14. lat. prijedlog = od, 16. Tekućina od voća, 19. Usklik, 21. Jer (arh.), 22. Igraća karta, 24. Veznik, 25. lat. ondje.

O k o m i t o: 1. Usklik, 2. Lična zamjenica (množ.), 3. Upitna čestica, 4. Tebe (enklit.), 6. Drugo slovo engleskog alfabeta, 7. Veznik, 8. Egipatsko božanstvo, 10. franc. član, 11. Zvijer, 12. Snažan, 15. Rijeka u Italiji, 17. Njemački fizičar (fon.), 18. Grčko slovo iza pi, 20. Lična zamjenica, 21. Inicijali predsjednika prve znanstvene akademije na slov. jugu, 23. Ako (lat.), 24. Grčko slovo ispred ro, 26. Kratica za broj.

Odgonetke treba poslati uredništvu do 15. kolovoza. Među odgonetače podijelit će se 20 knjiga.

ODGONETKE I NAGRADE IZ BROJA 21-22.

O k o m i t o: 1. pegaz, 2. Račić, 3. ta, 4. čir, 5. na, 6. marka, 7. narav (v = s), 8. Kordiljeri, 11. Kastilija, 12. pan, 13. ao, 15. ov, 16. vir, 17. Mauri, 19. lahka, 23. ara, 24. anali, 25. trice, 26. (t)ave, 28. ar, 29. KR, 31 (m)arama, 32. pehar, 35. UNR, 38. VS, 39. od. — V o d o r a v n o: 3. tečan, 6. magičan, 8. KA, 9. ari, 10. AK, 12. poraz, 14. ćorav, 17. Marko, 18. Vasil, 20. Manda, 21. strah, 22. pralja, 25. tlaka, 27. Irena, 29. kriva, 30. arara, 32. prija, 33 il(i), 34. rue, 36. CA, 37. Ivanhoe, 40. smrad.

Po 5 knjiga dobili su: V. Mandić i S. Stražičić. Po 2 knjige: A Triščić i P. Prljić. Po jednu knjigu: N. Borščevski iz K., J. Šribar iz B., M. Juranić iz S. I. Z., A. Mazzi iz Zagreba, o. S. Škoda iz V., A. Kovačević iz K. i F. Koreny iz T.